SAKARYA UNIVERSITY JOURNAL OF EDUCATION
Original Research Doi: 10.19126/suje.988469

Received: 29.08.2021 Accepted: 03.02.2022
Published: 15.04.2022 April 2022• 12(1) • 108-129

Evaluation of Social Clubs Studies in Turkey with Club Counselors' Views*

Deniz YÜCEER** **Sevgi COŞKUN KESKİN***** **Ayşe AYDOĞMUŞ DOĞAN******

Abstract. The aim of this study was to capture the teachers' views on the functioning of social clubs, to reveal the teachers' perceptions of the weaknesses and strengths of the implementation of these activities and also to suggest the proposal for the efficiency of social club studies. The study was conducted as a phenomenological approach. The participants of the research included 33 teachers who work in secondary schools in Sakarya, Bursa, İzmit, İstanbul, Ankara, and Kütahya and advice on social clubs. The data were collected and analyzed with interview questions consisting of 18 questions. As a result of the analysis, it was found that teachers generally choose the clubs themselves, 2/3 of the teachers make a plan for study but do not implement those plans, about 2/3 of them could not conduct club activities in sufficient number and quality. Teachers, on the other hand, believe that social clubs help students in cognitive, affective, social, societal, individual development, self-knowledge, psychomotor, and other areas.

Keywords: Social club studies, out of school learning, secondary school, Turkish students.

---

* The ethics committee approval for this study was obtained from the Ethics Committee of Rectorate of Sakarya University, dated 03/03/2021 and numbered 32/25.
The study was presented at the International Conference on Research in Education and Science (ICRES) (May 18-21, 2017 / Ephesus - Kusadasi, Turkey) and adapted again.

** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-5623-8710, Dr., Independent Researcher, Turkey, dnzyuceer@gmail.com
*** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-2345-6789, Prof. Dr., Sakarya University, Turkey, scoskun@sakarya.edu.tr
**** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0003-2178-0088, Teacher, Ministry of National Education, Turkey, ayseeaydogmus@gmail.com

Yüceer, D., Coşkun Keskin, S., & Aydoğmuş Doğan, A. (2022). Evaluation of Social Clubs Studies in Turkey with Club Counselors' Views. *Sakarya University Journal of Education, 12*(1), 108-129. doi: https://doi.org/10.19126/suje.988469

1. INTRODUCTION

One of the most essential questions educators are exploring today is how children learn independently in learning environments and discover their interests and abilities as intentional learners (Nelson 1981; Bergin 1996). This is because today's evolving and changing lives require self-directed improvement in every aspect. Moreover, each student is different from his or her peers. Therefore, it is necessary to implement a program that includes individual differences in the education and training process. Activities planned and implemented by students provide their physical, social and mental development taking into account the interests and needs (Education Research and Development Department [EARGED] 2009, p.4). Therefore, it is seen that social clubs, which is an out-of-school education environment, have an important place to meet this need. Extracurricular activities such as social clubs aim to reinforce the knowledge acquired by students during their education, show that this learning is related to life, and to put the learned theoretical knowledge into practice (Köse 2013).

Posner (2004) discusses the types of curriculum in five dimensions: "official curriculum, a curriculum in practice, implicit /neglected curriculum and extra curriculum". Social clubs, which form the basis of the research, are also included in the extracurricular program. The extracurricular program is based on students' interests, unlike the official curriculum, and is carried out to cover all lives in a planned way, except out of school lesson. Extracurricular activities are school-supported activities in the school environment, and the most common examples are athletics and academic or social clubs (Valentine, Cooper, Bettencourt & DuBois 2002). Therefore, social clubs are also under the control of the school, but take place out of regular class hours, are not a part of the curriculum, do not contain grades, and consist of activities that student participation is optional (Bartkus, Nemalka, Nemalka & Gardner 2012). Social clubs are defined as follows in the Ministry of National Education Regulation on Social Activities: Social clubs are groups formed to enable students to participate in activities inside and outside the educational institution in scientific, social, cultural, artistic, and sports fields throughout their education. Social clubs are extracurricular activities, provide a resource for students to gain both academic and non-academic skills and establish relationships with other students and teachers and offer students a chance to develop mentally and socially in a relatively informal environment (Stearns & Glennie 2010, p.307).

The personal, social, and psychological benefits are provided by social clubs also clearly reveal this importance (Holland & Andre, 1987). Because students that participate in extracurricular activities reduce behavior problems. Their sense of responsibility, self-esteem and self-confidence develop. They meet people with the same backgrounds they have and people they share interests with (Massoni 2011). Social clubs provide them opportunities to practice with social roles, behaviors and ideas and help to reveal their own identities" (Caldwell & Darling 1999), provide competence as effective, enable to develop new social skills, provide opportunities for entrepreneurship and identity development, establish new connections with peers (Dworkin, Larsen & Hansen 2003)

In terms of student's academic success, social club activities also have an important effect. In this regard, Görkem (2012) researched the impact of the participation of fifth-grade students in social activities on academic achievements. He found in his study that there is a positive relationship between success in Turkish, Mathematics, Science and Technology, Social Studies and English lessons, and academic achievements increase as students participate in social activities. He announced this situation with students'learning by doing and living who participate in social activities. As a result, permanent learning takes place, children socialize during the activity process, express themselves more comfortably and their creativity increases. Similarly, many researchers suggested that social clubs provided students to gain a positive attitude and sense of commitment towards the school, so increase their rate of staying at school, their academic success and social skills and social clubs have positive psychological effects (Stearns & Glennie 2010; Howie, Lucaks, Pastor, Reuben, & Mendola 2009; Barnett 2007; Fredrics & Eccles, 2006; Feldman-Farb & Matjasko, 2005).

Considering all these advantages and the profile of the individual to be educated, it is considered necessary to determine the implementation, efficiency and problems of the social club activities in the process. On the other hand, social activities cannot be fully implemented in schools. Some activities are carried out, such as establishing student clubs, holding elections, keeping books, and so on, according to regulations and formalities. However studies on social activities are insufficient except for the efforts of some administrators and teachers who understand the importance of this issue (Tetik 2008, p. 42). For this reason, it was examined the perspective of teachers who have the most information about the general development of students, interests and needs in social club activities. In this way, it was aimed to reveal the their perceptions about the functioning of social clubs, the weaknesses and strengths of the practices, to provide a description of the subject and to offer suggestions for the effectiveness of social club activities. In this context, the research will be conducted considering the following topics: teacher and student selection for clubs, teachers' competencies about clubs, planning and implementation process of clubs, difficulties in the implementation process, cooperation studies, monitoring of clubs, teachers' opinions about social club studies, general evaluation of social clubs by teachers and their suggestions.

2. METHOD

This study was based on the evaluation of teachers. Teachers were supervisors of a social club in elementary schools in Turkey about the activities of the social club. Thus, it was tried to determine the state of social clubs activities. This determination was about how social clubs were in the field of practice and what difficulties were encountered. For this reason, the study was designed with a phenomenological approach, one of the qualitative research designs. As it is known, phenomenological design is an appropriate approach to describe human experiences (Merriam 2013).

Participants

In this study, an easily accessible situational sampling was used to have a large number of participants and to make the survey healthy. Preference was given to teachers in the provinces where the researchers live and schools that they can easily reach. During the research process, 33 teachers working in public and private schools in Sakarya, Bursa, İzmit, İstanbul, Ankara, and Kütahya were interviewed. Eight of these teachers work in a private school and 25 in a public school. The clubs that these teachers consult are as follows; Librarianship, Marbling, Calligraphy, Chess, Children's Rights, Health, Cleaning and Green Crescent, Democracy, Human Rights and Citizenship, Sports, Folk Dances, Music, Painting, Library, Environment, Scouting, Cooperatives, Music and Folklore, Basketball, Travel Tourism and Public Relation, Culture and Literature, Red Crescent, Science and Technology, Civil Defense, Aviation and Drama. The ethics committee approval for this study was obtained from the Ethics Committee of Rectorate of Sakarya University, dated 03/03/2021 and numbered 32/25.

Data Collection Tools and Analysis of Data

An interview form with 18 questions was used as the data collection instrument. A pilot study was conducted to develop the interview form, and conversational interviews were conducted with three teachers working in the social field. Missing points were identified through analysis of the pilot interviews, and the data gathering instrument was given its final form. However, an attempt was made to detail the teachers' experiences by using probing questions in the interview when needed.

Validity and Reliability

To ensure the credibility of the research (internal validity), the interview questions were created with stepped pilot studies, and the research was deepened with probing questions. Also for internal validity, after the data were analyzed, the evaluations were split (member check/ participant confirmation), reaching approximately 1/3 of the participants. This ensured that the researcher's bias did not influence the study results (Maxwell, 2005, quoted in Merriam, 2013). Transferability (external validity) of the study was ensured by selecting participants from different provinces and continuing the survey by increasing the number of the participants until data saturation was reached. In addition, detailed descriptions of the data were provided. Themes (categories) were formed by bringing together similar findings in different questions. Data were analyzed and coded twice by two researchers and at (6-month intervals) and these codes were compared. According to Miles and Huberman's the formula (393/393 + 11x100 = 9.7277) (consensus / agreement + disagreement x 100), a compromise was found.

3. RESULTS

The following was detailed teachers' views on social clubs. In this context, the following topics were included in the research: the way teachers identify clubs, student selection

for clubs, evaluation of the competencies of social club teachers about their clubs, the evaluation of the planning and implementation process for social clubs, evaluation of the planning and implementation process of social clubs, supervision of social clubs, and social club activities.

Teacher and Student Selection for Clubs

Table 1

The way teachers identify clubs

Gender	Teacher Request				Manager Request			
	Volunteer	Certificated	Trainee	School management*	Talent	Random	Forcible	Total
K	1	4	3	2	2	3	3	18
E	7	1	2	2	-	2	1	15
Total	8	5	5	4	2	5	4	33

* The school determines the teachers' club, but the teacher has an interest in the club.

Nearly 3/4 of the teachers participating in the study (24 teachers) voluntarily determine their club. The KAB and EMC indicated that the school administration influenced the selection of the club and they stated that "the experience of the studies with the educational branch prescribed by the school influenced the selection of this club in the following years." It was noted that teachers' testimonies regarding the club were considered in the selection of teachers for the chess and scout clubs. It was found that more than ¼ of the teachers also observed clubs at the request of the school management (random and forced).

Student Selection for Clubs

More than half of the teachers (18 teachers) who participated in the study said that club selection is based on students' own interests, desires, and abilities, while the other half said that student clubs are determined by teachers because teachers are concerned about distributing clubs evenly. But the selection of teachers and students should be made in accordance with the interests, desires, and abilities of the students according to the 7th and 16th articles in the Purpose, Scope, Basis, and Definitions section of the Ministry of National Education Primary Education and Secondary Education Institutions Social Activities Regulation.

In the study, it was found that private and public schools differ in the selection of students. In private schools, it was observed that students choose their clubs according to their interests and desires by explaining and promoting the clubs to the students. On the other hand, students opt for the clubs such as jewelry designing and cooking which are not

offered but desired by the students. For such clubs, teachers who are knowledgeable about the subject are assigned from outside the school. However, student interest and need are less considered when it comes to equity in public schools.

Evaluation of the Competencies of Social Club Teachers about Their Clubs

Teachers who participated in the survey were asked, "Do you have enough information about the clubs?". Almost half of the participants stated that they have information about their clubs, while only 2 of the teachers said "no". Apart from this, KBE, KMK, EST, ECL, EBAO stated that their knowledge is available in theory, but they find it difficult to put it into practice. On the other hand, EMC and EST stated that they gain experience through the association because they are constantly in the same association. KFOe also said that he did not have enough information about his club and received help from experienced teachers.

The Evaluation of The Planning and İmplementation Process for Social Clubs

The Planning Process

1/5 of the teachers who participated in the research process stated that they don't make preliminary preparations for club work. However, it was determined that teachers working in private schools attach importance to pre-preparation. For example, "We will do tidewater marbling. For this, I first prepare a slide show and then show the application myself." said KAÇ, who is a marbling club advisor. Thus, he stated that he makes preparations for those activities.

2/3 of the participant teachers stated that they implement the decisions taken in the annual plans within the bounds of possibility, while the others stated that they did not apply for various reasons such as "the crowded classes, the lack of time, the lack of adequate facilities of the school and the lack of implementation of the plans, the absence of attendance where parents should attend, bureaucratic disruptions, the perception of club work as empty times". Other than that, five teachers working in private schools declared that they comply with their annual plans in the context of the extra program apart from social club activities. According to Posner (2004), these activities are extracurricular activities performed outside the official program (Staykova, 2013). These activities are social, cultural, sportive, artistic activities, and get the student to like the learning environment and motivate learning (Holloway, 2002). Therefore, social club activities will be more useful when club work is supported by extra programs or when additional time is provided for club work.

The Application Process

A great majority of the participants in public schools (2/3) find the time of one hour in two weeks insufficient. However, KBE and EST said the reverse statements: "I find it too much."; "Not enough for ideal club work but adequate for opportunities". These statements are quite remarkable. These statements can be concluded that the club work is not being done wholesomely. On the other hand, the time spent at private school for

club activities is more than public schools. The statement of the KHS reflects this situation: "it's a very good time compared to public schools for eighty minutes a week.".

Approximately 2/3 of the participants stated that they could not perform club activities in sufficient number and quality. They listed the reason for this situation as "using these hours in preparation for the exam due to the LGS exam, not enough time to spend, not enough classes to attend the club meeting, lack of interest for the students at the club activity, formation of level difference due to the coexistence of different grade levels, feeling the teacher who consulted as insufficient in her/his club".

In addition, it was observed that clubs that require skills such as chess, sports, basketball, music, and folklore, folk dances, and painting trained and exercised outside the club hours and allocated extra time to club activities.

Problems in the Implementation Process

The source of the problems encountered in social club work was specified as school administration and Ministry of National Education, students, teachers, and families. The table on the subject is presented below.

Table 2

Problems in the Implementation Process

No	Categories	Statements	f	Total
1	Problems arising from the School Administration and the Ministry of National Education	Inadequate physical conditions	8	37
		Crowded classroom environment	6	
		Insufficient time	6	
		Insufficient material	5	
		Shortage of transportation in out of school activities	3	
		Students' age groups are completely different.	3	
		There are bureaucratic barriers	2	
		Lack of a cooperative organization for clubs	2	
		Holidays and disruption of work for any reason	1	
		The indifference of the school administration	1	
2	Problems arising from the student	Participation in a club the child does not want	5	18
		Lack of sense of responsibility in the child	3	
		Lack of motivation for students	3	
		The students want to leave school immediately because they come with school busing.	2	
		Students have interest but don't have talent	2	
		It's hard to exchange information with students	1	
		1-3. grade students do not have readiness	1	
		Lack of students with both talent and interest	1	

3	Problems arising from the family	Volunteer parent shortage	4	8
		Lack of demand for social club activities by directing students to the LGS exam	3	
		Families do not have information about these clubs	1	
4	Problems arising from the teacher	Not ensuring the participation of all students	3	6
		Teachers go unprepared	1	
		Problems of adaptation with the student and the parent	1	
		Inactive and ineffectiveness	1	

Problems arising from the Ministry of National Education and school administration are typically caused by infrastructure and planning. Close to all teachers were expressed negative views, particularly in terms of physical infrastructure and space such as the lack of a music room or instrument for the music club, the combination of a multi-purpose lounge, and library, the failure to protect materials/products due to morning-afternoon practice.

When the problems arising from the student and the family are examined, it is clearly seen that it is not actually caused by the student or the family such as the lack of appropriate school busing hours, the inclusion of the student in the club they do not want, the differences in student level and interests, lack of motivation, considering the LGS exam more important, not having information the family about clubs. The source of these reasons is also in the education system. When the problems in the infrastructure and social club legislation are solved, these problems will be minimized. On the other hand, it can be taken measures that will enable teachers to develop a positive attitude about how social club work is to be effective and important. In this way, it can be said that the problems arising from the teachers will be eliminated.

Evaluation of Cooperation Activities During Club Work

Cooperation with the School Administration

Approximately 2/3 of the participants stated that their work is supported by the school administration. The issues collaborated with the school administration are as follows: Material support, allowing participation in out-of-school practice, rewarding the students who win the competitions, supplying boards to exhibit the products made, allowing events on certain days and weeks.

Some teachers also have the opinion that the school administration does not provide any support other than showing a place for social club activities. Less than 1/3 of the teachers stated that they could not co-operate with the school administration because the school administration saw social club work as unnecessary and insignificant.

Evaluation of Cooperation with Official and Voluntary Institutions, Organizations and Other Elements

According to Article 7 of the "Purpose, Scope, Basis and Definitions" of the Ministry of National Education Primary Education and Secondary Education Institutions Social Activities Regulation published in 2005; social activities are carried out within the scope of student clubs and community service, using in-school and out-of-school facilities in cooperation with the school administration and parents.

In this context, about 3/1 of the participants stated that they collaborated with formal and voluntary organizations during social club work. They are co-operating in the form of vehicle supply from the municipality, book collection (with the community) or charity campaign, organizing an inter-school tournament and painting contest, conducting the collective activity for clubs, sport contests between provinces. The teachers who cannot cooperate also stated reasons such as "*not knowing where to apply for cooperation, not caring about club work at school, not conducting a healthy social club work due to school busing, bureaucratic barriers and being unable to participate the student in such activities outside of the lesson*."

Cooperation with Family

Almost all of the participants (seven teachers) working in the private school stated that cooperation made with the family in social club activities. However, this cooperation is not done in public schools. The PCA working on the level of knowledge and support of families about social club work in private schools expressed their thoughts as follows: "We prepared a booklet about club elections before the club elections for promotion and it was sent to our parents. At the same time, children interact with their parents and make club choices with their support. " On the other hand, the statements of EMC and EAS working in public schools reveal the indifference of families whose children receive education in public schools: "Families do not have any expectations about social activities, only expectation is the ranking they take from the exams. What is the number of LGS..."; "90% of families don't have enough information. They have this idea: what would happen if the children do exercise or dont. But we try to reach and inform them as much as possible."

Supervision of Social Clubs

A school principal is responsible for conducting social activities in accordance with the legislation and in an efficient manner (Notification Journal, 2005). It ensures that social activities are carried out in a beneficial way. Therefore, the supervision mechanism is also under the authority and responsibility of the school principal. In the study, about half of the participants (17 teachers) stated that social club work supervises only in the end-of-year reports, as teachers call it "on paper". The participants, who are excluded, stated that the school administration supervises social club activities by participating in activities, asking the needs, meeting, observing.

Teachers' Opinions on Social Club Work

Thoughts About Meeting the Requirements of Students

Social club teachers such as librarianship, marbling, calligraphy, chess, sports, folk dances, environment, music and folklore, and drama think that these clubs meet the needs of children. However, social club teachers such as children's rights club, democracy, citizenship and human rights club, painting club, culture and literature club, Red Crescent club, science and technology club, aviation club, health, cleanliness and Green Crescent Club think just the opposite. They indicated the lack of time, space, and opportunity, the students' indifference and reluctance as the reason for this situation. In addition, KFÖ, who is the consultant of the democracy, human rights, and citizenship club, presented this answer to the question of whether club activities meet the needs of the students: "No, it doesn't. There are students from all classes from 2nd to 4th, and from 5th to 8th in social clubs. It is not possible for me to introduce an abstract concept such as democracy to a 2nd grade student, but I can foster him a sense of belonging to a club." This answer can be given as an example of why clubs do not contribute to the student because of the different ages and levels of students. On the other than, they stated that measures should be taken such as going to the club children want, organizing out-of-school activities, improving facilities, and increasing the time allocated to club activities.

Views on the Benefit of Social Clubs for Students

According to teachers, social clubs contribute to students in cognitive, sensory, social and communal, individual development and self-recognition, psychomotor and other fields. The table below shows this status.

Table 3

Teachers' views on the benefit of social clubs for students

Category	Statement
Cognitive Skill	Creative thinking Increased mental activity Making decision Be able to calculate Scientific thinking Research
Sensory Skill	Pleasure of being in an activity outside of the classroom The ability to empathize Environmental awareness Acquisition the consciousness in many issues Helpfulness Reading habit Sense of responsibility Sense of ownership

Social and Communal Skill	Socializing Social service awareness The ability to work with a team Self-expression Learning cooperation Living the sense of belonging to a group Communication skills Learning to share Adaptation with the environment Entrepreneurship Coordinated work
Individual Development and Self-recognition	Self-confidence Ability to do work by oneself Learning to win or lose Self-development in different areas Learning to be sensitive to many things Using the time efficiently Recognizing what the student is interested in and talented Self-realization Being planned and organized
Psychomotor Skill	A ready pen
Other	Taking small steps for the big things students will do in the future Recognizing various art branches Discharge because it feels like break time

As the table shows, effective social club activities provide many skills to students. However, the teachers emphasized that social clubs gain these skills when they find an application area. Some teachers also think that social clubs do not contribute to the student. Because, in social clubs, what is done is forgotten, and the child perceives this lesson as a spare time, this lesson is neglected because of exam-centered thinking, and some clubs deal with topics like a theoretical lesson.

Teachers' General Evaluation and Suggestions about Social Clubs

In addition to the above views, teachers' general evaluations and recommendations about social clubs are as follows:

KSİG (Scouting Club)

The school administration can allow teachers to specialize in social club branches, thinking that these activities should not left on paper … Teachers see this more as a chore. They need to be conscious. They think of it as stationery and paper. If the school administration and teachers pull their weight, the school community, I think the school environment, the family and the child will also pull their weight.

KEAY (Chess Club) It is important to provide adequate information about clubs. Irrelevant people who are nonclub should not be assigned. Teachers who are interested in their major, inclined, and related to that subject should be assigned.

EAS (Basketball Club)

These applications are insufficient in hours. It was 2 hours in the past years, 1 hour this year and very insufficient. The reason for this is LGS. When families wanted to cut down on social activities like this, the administration decided accordingly. Public schools are less fortunate than us. It's 1 hour, even in level 2. .... 90% of families don't have enough information. They have this idea: what would happen if the children do exercise or dont. But we try to reach and inform them as much as possible… [Families should surely lead the child to a sports branch] when we're not good enough. We reach up to 100-150 children from about 400 children. However, it is not suitable because of insufficient space and time… As the state, more sports fields need to be built in the environment. People who do sports become clever, smart, and healthy. He/she becomes social and becomes a leader. He/she has all these features.

ECL (Science and Technology Club)

Our volleyball teacher gets out of six students who are volleyball players from that group. They won Science High Schools. When it is studied in the right way, it is very beneficial. It is enough to take that discipline.

EEÖ (Chess Club)

Teachers can make preliminary preparations, especially for project work. The children need to choose the clubs they like and want first, and they need to take an active role in that club.

EMAS (Chess club)

What the national education needs to do is: Double shift schooling should discontinue. School should be by noon, the children should join in various tasks to improve their social aspects in the afternoon. There is an error in the system, students get exhausted. The social aspect of [children] remains weak. Schools and the environment must also have areas to implement these activities. Families need to be a little more involved.

EMZ (Sports Club) I think club work is unnecessary. A situation developed for democracy education. Students see these hours as break time and try to get home as soon as possible. Unnecessary.

EST (Drama) We see this rather than helping what is learned in other courses. They blow off steam in social club activities. It meets the need for discharge, I think it is an activity that prevents the formation of hyperactive children…. Russia is the most active in social activities in the world. Every village has a theater. Every village has a gymnasium. In Russia, the man is a doctor, and he also has a degree in table tennis. Turkey also do not have those thoughts in Turkey.

EAO (Travel and Promotion Club)

Normally, if it applies social activities fully, I think that it will provide a very large benefit. It ensures the adaptation of the person to the environment, and at the same time, the task is fulfilled.

4. CONCLUSION AND DISCUSSIONS

In the light of the findings obtained in the study, these subjects were dicussed: "teacher and student selection to clubs, teachers' competencies for clubs, planning and implementation process of clubs, problems in the implementation process, co-operation studies, auditing clubs, teachers' views on social club studies, general evaluation of social clubs and suggestions offered by teachers".

On Teacher and Student Selection for Clubs

When examined to the subject of teacher and student selection for clubs, it was observed that approximately 3/4 of the teachers (24 teachers) chose their club voluntarily, and the remaining of them (1/4) give consultancy in clubs where they are randomly or forcibly. It was determined that teachers' certificates related to the club also took into account in clubs such as chess and scouting. It was observed that more than half of the teachers (18 teachers) took into account student's own interests, desires and abilities and rest of them acted with the concern of equally distributing students in the context of the selection of the club. In the context of social clubs, it was determined that the private school made the club presentation and made the selection within the framework of the interests and wishes of the student and that the public school acted with the concern of equal distribution. However, the essence of social activities is based on "volunteerism". Therefore, no individual can be directed to social activities in a different way by going out of this basis. Social activities do not inherently accept to be forced, conditioned, put into certain patterns (Education Research and Development Department [ARGED] 2009, p.3). Regarding this, Keçe (2015) emphasized in his study that social club members selected with anti-democratic methods, and this situation caused students to be reluctant to participate in club activities and social clubs mostly failed to fulfill the socialization function of students. Göğebakan (2016), in his master's thesis on the structure and efficiency of social clubs in schools, attributed the student's effectiveness in social club activities, and their positive opinions towards the clubs to participatione in activities on their own request. As a matter of fact, Birtürk (2015), in her master's thesis on the functionality of social clubs in schools, stated that students who participate in social club activities willingly and voluntarily expressed positive opinions about the social club. To them, social clubs provide skills such as "entrepreneurship skills; attitude of meeting different opinions, thoughts, beliefs and cultural value with tolerance, sense of responsibility. In this respect, the student's orientation to clubs that are relevant to their interests and wishes seems to have a key role in the functioning of social clubs.

On Teachers' Competencies for Social Clubs

When the competencies of the teachers about social clubs were evaluated, about half of the participants said that they had information of their own clubs. Some of the teachers (5 teachers) stated that they only had theoretical knowledge, and some (2 teachers) stated that some (2 teachers) stated that they gained experience when they were in the same club all the time one teacher said that he/she got help about this subject. Eroğlu (2008) emphasized in her master's thesis that school administrators, students and families do not have enough information about clubs as well as teachers.

On Planning And Implementation Process of Social Clubs

In order to carry out social club activities effectively, educational administrators and teachers should provide sufficient space and equipment for the club, motivate students, allocate time, not only consider academic success but also systematically plan and carry out social club activities, taking into account the multidimensional development of the student (Akar & Nayir 2015). In this context, in evaluating the planning and implementation process for social clubs, within the limits of the planning, teachers implementing the plan asserted these reasons: 1/5 of the teachers participating in the research process don't make preliminary preparations for club work, but the situation changes in private schools and teachers give importance to pre-preparation. Some teachers (5 teachers) made extra programs outside of social club activities, 3/2 of the participator teachers apply the decisions taken in annual plans within the bounds of possibility. The teachers who do not practice also asserted various reasons as *crowded classes, lack of time, insufficient facilities of the school and lack of applicability of plans, not participating where parents should participate, bureaucratic obstructions, perception of club work as free time*. Regarding this, Özkaptan (2007) found in his master's thesis on the restructuring of social club activities in secondary education institutions that all or most of the annual activity plans are implemented around 80% in private schools, while this rate is around 67% in public schools, little or no implementation. Therefore, it can be said that the plans and activities applied in public schools are on paper in comparison with private schools. In the framework of implementation, it was determined that the majority of the participants in public schools (2/3) find that the time spent on the social club is insufficient. In this regard, Keçe (2015) emphasized in his study that teachers stated that the time spent for the social club is not enough, and although there are 40 minutes allocated for the social club, activities can only do in 25 minutes due to the confusion caused by the students attending the club lessons. In addition, it was seen that club activities couldn't be organized in sufficient number and quality due to reasons such as using these hours in preparation for the exam due to the LGS exam, not enough time to spend, not enough classes to attend the club meeting, lack of interest for the students at the club activity, formation of level difference due to the coexistence of different grade levels, feeling the teacher who consulted as insufficient in her/his club" and this period was more in private schools. In this regard, Özkaptan (2007) concluded that social club

work does not achieve its goals in public schools but it achieves its goals on student's requests and expectations in private schools.

On Problems in the Implementation Process

In the implementation process, it was determined that there were problems caused by the Ministry of Education and the school administration, the student or the family, within the bounds of infrastructure and planning. Problems caused by students or family were these: the lack of appropriate school busing hours, the inclusion of the student in the club they do not want, the differences in student level and interests, lack of motivation, considering the LGS exam more important, parents' lack of information about clubs. Problems caused by teachers were also these: not ensuring the participation of all students, teachers who do not prepare, compliance problem with student and parent, not being active and effective. In this case, similar to the reasons listed in parallel with directors, students, teachers and parents, Gömleksiz and Kılınç (2015) also stated. According to this, teachers practice more in-school application, the school administration, the environment, students and parents are indifferent to these studies, they deal with paperwork rather than practice, their time and physical facilities are insufficient, they can not communicate with institutions and they have problems due to crowded classes. In their study, Akar and Nayir (2015) listed the reasons for social clubs' ineffectiveness and problems in social clubs. These are "implementation gaps (lack of club work), neglect (social club activities are seen as unnecessary), management problems (insufficient duration and uninteresting activities, crowded classrooms, and not being in the desired club) and personal reasons (students' attitudes and indifference) as reasons for the ineffectiveness and problems of social clubs. Gökyer and Zincirli (2011) also found in their study that teachers did not have enough time and materials to conduct club activities, they could not conduct appropriate and efficient activities, they did not have enough support from the school administration, and they did not have enough information about social activities. On the other hand, Vural (2018) stated that the reasons of teachers who find social club activities inadequate were listed as follows: Students do not show enough interest in social clubs, school administration does not provide support, not enough encouragement and guidance, activities are carried out by only a few students and therefore do not represent the whole, and support from the environment is less; teachers do not also show enough interest in social club activities and facilities are not adequate. In relation to students, Birtürk (2015) found in her master's thesis that students' views on the implementation of the club's work are negative. In this context, according to 73% of the students (26.7%), club activities are carried out regularly, according to 160 (58.6%), partially, and according to 40 (14.7%), not regularly. Macneal's (1999) statement that "as understanding based on academic achievement increases, participation in social clubs / extracurricular activities decreases" parallels the problems encountered by students and parents in the application process.

On Cooperative Activities During Club Work

About 2/3 of the participants indicated that social club activities are supported by the school administration, and some teachers indicated that the school administration does

not provide support other than showing places for social club activities. In line with this view, Guendoğdu, Karataş, and Nacar (2011) found that in their study looking at the problems faced by principals in implementing extracurricular activities, 45.3% of principals reported the inadequacy of places to organize activities. In addition to these problems, some teachers (less than 1/3) indicated that they could not cooperate with the school administration, because the school administration considered the social club activities unnecessary and unimportant. Approximately 3/1 of the participants indicated that they cooperate with official and voluntary organizations in their social club activities; it was found that teachers who do not cooperate cited reasons such as "*not knowing where to apply for cooperation, neglecting club work in school, not doing social club work properly due to bound classes, bureaucratic obstacles, and students not being able to participate in such activities outside the classroom".*

It was observed that almost all participants working in private schools (4 teachers) cooperated with the family in social club activities, which could not be achieved in public schools. The school, however, can never be considered separately from the environment. In the first place, the parents of the school are the natural environment of the school. This is followed by the official and local governments, non-governmental institutions and organizations in the settlement where the school is located (Tetik 2008, p.55). Therefore, cooperation with the natural environment of the school in social club activities is of particular importance for the effectiveness of the application.

On the Inspection of Social Clubs

The director is responsible for ensuring that social activities are carried out in accordance with legislation and effectively, and that guidance, leadership and monitoring activities are carried out (Karakaya 2012). However, about half of the participants (16 teachers) stated that the activities of the social club were only monitored through year-end reports, while the other half stated that the activities of the social club were monitored by the school administration through attending activities, asking for needs, meeting, and observing.

On Teachers' Opinions of Social Club Work

Teachers of social clubs like library, marbling, calligraphy, chess, sports, folk dance, environment, music and folklore, and drama said that these clubs meet the needs of children. Eachers of clubs such as Children's Rights Club, Democracy, Citizenship and Human Rights Club, Painting Club, Culture and Literature Club, Red Crescent, Science and Technology Club, Aviation Club, Health, Cleanliness and Green Crescent also said that this need cannot be met due to reasons such as "*indifference and reluctance, age and level difference*". Similar to these results, Keçe (2015) also found that sports, music, health, hygiene, nutrition, and chess clubs in schools are more effective, tourism; activities conducted in Green Crescent, cultural literature, theater, democracy, human rights and citizenship and conscious consumer clubs relatively remains at a limited level.

Effectively conducted social club activities provide students with skills in many areas such as cognitive, affective, social, individual development and self-knowledge, and psychomotor. However, teachers emphasized the view that social clubs "gain these skills when they find a field of application". In parallel, Ay (2015) concluded in his master's thesis that student clubs have an effect on the development of basic skills, but this effect did not occur to the extent expected. Büküşoğlu and Bayturan (2005) also found in their studies that spare time activities have a positive effect on the psychosocial development of adolescents, they gain life experiences through the interactions experienced in the activities, increase their awareness, discover their weaknesses and strengths, gain their self-confidence, acceptance and success, and increase their sense of self-expression and responsibility. Kocayiğit and Ekinci (2020) also found in their research that students who participated in extracurricular activities receives gain in school culture and academic skills, psychological, physical, and social development, and that students are able to show themselves through this participation. Similarly, Moriana, Alos, Alcala, Pino, Herruzo, and Ruiz (2006) found that those who participated in extracurricular activities show better academic achievement. Nikki (2009) stated that extracurricular activities, along with academic achievement, have positive effects on students' self-esteem and school attendance. Therefore, social club activities should be given due importance in terms of the benefits they provide to individuals.

On Teachers' the Overall Assessment and Suggestions on Social Clubs

When social clubs are used properly, they provide students with many cognitive, affective and social skills and contribute to the formation of individuals who are useful to society. In this regard, teachers indicated that the following provisions should be made regarding social clubs: children go to the club they want, social club activities are not only on paper, teachers are allowed to specialize in the branches of social clubs, sufficient information about clubs is provided, people who have information about the selected club are assigned. extracurricular activities are organized, facilities are improved, and time devoted to club work is increased.

In line with these views and suggestions listed above, Şahan (1995) listed the following suggestions in her master's thesis on the evaluation of educational studies in elementary schools: Informing teachers and administrators about the goals and positive effects of pedagogical studies, taking into account students' interests, abilities and aspirations in studies, taking an active role, encouraging them, providing necessary support to teachers and students, providing and creating resources for the environment, tools and equipment, preparing supplementary resource books for activities, creating alternative solutions to the time problem, guiding teachers through in-service training courses, inspecting practices adequately.

References

Aslantaş, Ö. (1989). *İlkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunlar [Problems encountered in educational arm work in primary schools]*. (Unpublished master's thesis). Çukurova University, Adana.

Ay, K. (2015). *Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğretim programında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri [Student and teacher views on the effectiveness of student club activities in developing basic skills in the curriculum].* (Unpublished master's thesis). Pamukkale University, Denizli.

Akar, F., & Nayir, K. F. (2015). Eğitim kurumlarındaki sosyal kulüplerin incelenmesi: uygulamada değişi ihtiyacı [Examination of social clubs in educational institutions: the need for change in practice]. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, *5*(2), 167-186.

Balcıoğlu, İ. (2013). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sosyal Etkinlik Algıları (Gaziantep/Şahinbey İlçesi Örneği) [Social Activity Perceptions of Teachers Working in Secondary Education Institutions (Sample of Gaziantep/Şahinbey District)].* (Unpublished master's thesis). Hasan Kalyoncu University, Gaziantep.

Barnett, A. L. (2007). "Winners" and "losers": the effects of being allowedor denied entryinto competitive extracurricular activities. *Journal of Leisure Research*, *39*(2), 316-344.

Bartkus, K. R., Nemalka, B., Nemalka, M., & Gardner, P. (2012). Clarifying the meaning of extracurricular activity: A literature review of definitions. *American Journal Of Business Education*, *5*(6), 693-704.

Bergin, D. A. (1996). Adolescents' out-of-school learning strategies. *The Journal of Experimental Education Volum*e, *64*(4), 309-323.

Birtürk, H. (2015). *Okullarda sosyal kulüplerin işlevselliği. [Functionality of social clubs in schools]* (Unpublished master's thesis). Yeditepe University, İstanbul.

Büküşoğlu, N., & Bayturan A. F. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumlarına iliskin algısı üzerindeki rolü. *Ege Tıp Dergisi*, *44*(3), 173–177.

Caldwell, L. L., & Darling, N. (1999). Leisure context, parental control and resistance to peer presure as predictors of adolescent partying and substance use: An ecological perspective. *Journal of Leisure Research*, *31*(1), 57-77.

Dworkin, J. B., Larson, R., & Hansen, D. (2003). Adolescents accounts of growth experiences in youth activities. *Journal of Youth and Adolescence*, *32*(1), 17-26.

Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi [EARGED] (2009). *Ortaöğretim okulları öğrenci kulüp faaliyetlerine yönelik eğitim materyali ve donanım ihtiyacının değerlendirilmesi [Evaluation of educational material and equipment needs for secondary school student club activities]*. Retrieved from: https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Ortaogretim_kulup_faaliyetleri.pdf

Eroğlu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Elmadağ İlçesi Örneği) [Problems and solution proposals encountered in social club activities in primary schools (Sample of Elmadağ District)]. (Unpublished master's thesis). Hacettepe University, Ankara.

Feldman-Farb, A., & Matjasko, J. (2005). The role of school-based extracurricular activities in adolescent development: a comprehensive review and future directions. *Review of Educational Research, 75*(2), 159-210.

Fredrics, J. A., & Eccles, J. S. (2006). Extracurricular ınvolvement and adolescent adjustment: ımpact of duration, number of activities, and breadth of participation. *Applied Developmental Science, 10*(3), 132-146.

Göğebakan, M. (2016). *Liselerde sosyal kulüp etkinliklerinin etkililiği [The effectiveness of social club activities in high schools]*. (Unpublished master's thesis). İstanbul Sabahattin Zaim University, İstanbul.

Gökyer, N., & Zincirli, M. (2011). Kulüp çalışmalarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin danışman öğretmen ve kulüp temsilcisi öğrencilerin algıları [Perceptions of advisor teachers and club representative students regarding the realization level of club work]. *E-Journal of New World Sciences Academy, 6*(2), 1836-1851.

Gömleksiz, M. N., & Kılınç, H. H. (2015). Ortaokullarda sosyal kulüp etkinlikleri kapsamında yapılan toplum hizmeti çalışmalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri [Opinions of teachers on community service activities within the scope of social club activities in secondary schools]. *Turkish Studies*, *10*(3), 495-512.

Görkem, D. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisi [The effect of primary school students' participation in social activities on their academic achievement]*. (Unpublished master's thesis). Dokuz Eylül University, İzmir.

Gündoğdu, C., Karataş, Ö., & Nacar, E. (2011). Ders dışı etkinliklerin uygulamalarında okul müdürlerinin sorunları [Problems of school principals in the implementation of extracurricular activities]. *Journal of New World Sciences Academy*, *6*(1), 65-72.

Holland, A., & Andre, T. (1987) Participation in extracurricular activities in secondary school: What is known, what needs to be known?. *Review of Educational Research, 57*(4), 437-466.

Howie, L. D., Lucaks, S., L., Pastor, P. N., Reuben, C. A., & Mendola, P. (2009). Participation in activities outside of school hours in relation to problem behavior and social skills in middle childhood. *Journal of School Health, 80*(3),119-125.

John H. Holloway, J. H. (2002). *Do students care about learning? Extracurricular activities and student motivation.* Retrieved from: http://www.ascd.org/publications /educational-leadership/sept02/vol60/num01/-Extracurricular-Activities-and-Student-Motivation.aspx

Karakaya, V. (2012). *Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Hazırlanan Eğitsel ve Sosyal Kulüplerin Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri [Teachers' Views on the Level of Achievement of the Objectives of the Educational and Social Clubs Prepared According to the Constructivist Approach]*. (Unpublished master's thesis). Kafkas University, Kars.

Keçe, M. (2015). Sosyal kulüp aktivitelerinde yaşanan zorluklar: öğretmen görüşlerine dayalı nitel bir çalışma. *Educational Sciences: Theory & Practice, 15*(5), 1333-1344.

Kocayiğit, A., & Ekinci, N. (2020). Ortaöğretim okullarında uygulanan program dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi [Evaluation of extra-curricular activities implemented in secondary schools according to teachers' opinions]. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *16*(29), 1810-1848.

Mcneal, R. B. (1999). Participating in high school extracurricular activities: ınvestigating school effects. *Social Science Quarterly*, *80*(2), 291-309.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Trans. Eds.) Nobel yayın, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği (2017, 8 June). *Resmi Gazete (Sayı: 30090) [Official Journal (Number: 30090)].* Retrieved from: https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/14142206_yYnetmelik.pdf

Moriana, J. A., Alos, F.,Pino, M. J., Herruzo, J., & Ruiz, R. (2006). Extra-curricular activities and academic performance in secondary students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 4*(1), 35-46.

Nelson, R. M. (1981). Out-of-school learning. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, 54*(5), 232-237.

Nikki, L. W. (2009). *Impact of extracurricular activities on students* (Doctoral dissertation). Retrieved from: https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/43405/2009wilsonn.pdf?sequence=1

Özkaptan, E. (2007). *Okullarda Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreasyonel Açıdan Değerlendirilmesi [Recreational Evaluation of Social Club Activities in Schools].* (Unpublished master's thesis). Sakarya University, Sakarya.

Posner, J. G. (2004). *Analyzing the curriculum*. New York, The McGraw Hill Education Companies.

Stearns, E., & Glennie, E. J. (2010). Opportunities to participate: Extracurricular activities' distribution across and academic correlates in high schools. *Social Science Research*, *39*, 296- 309.

Şahan, G. (1995). *İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların değerlendirilmesi [Evaluation of educational studies in primary schools]*. (Unpublished master's thesis). Ankara University, Ankara.

Tetik, V. (2008). *Genel liselerde sosyal etkinliklerin uygulanmasında okul yöneticilerinin etkililiği [The effectiveness of school administrators in the implementation of social activities in general high schools]*. (Unpublished master's thesis). Yeditepe University, İstanbul.

Valentine, J. C., Cooper, H., Bettencourt, B. A., & DuBois, D. L. (2002). Out-of-school activities and academic achievement: the mediating role of self-beliefs. *Educational Psychologist, 37*(4), 245-256.

Vural, C. (2018). *Öğretmen ve Yöneticilerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları [Attitudes of Teachers and Administrators towards Social Club Activities]*. (Unpublished master's thesis). İstanbul Sabahattin Zaim University, İstanbul.

Appendices

Interview Questions

1. What is the name of the club you are consulting?
2. How is the selection of the club you advise?
3. How do you choose students for clubs?
4. As a club counselor, do you think you have enough information about social clubs?
5. As a club counselor, do you make preliminary preparations for club activities? At the beginning of the year, we are making preliminary preparations such as what the club includes and what can be done?
6. Do you spare enough time for club work?
7. Do you engage in sufficient activities and studies during social club activities?
8. Do you cooperate with official and voluntary organizations in the district during club activities?
9. Do you have problems with club activities outside of school? (Finish: What difficulties do you encounter?)
10. In general, would you evaluate the implementation of social club activities in your school?
11. Do you think the school administration supports social club activities enough?
12. Are social club activities supervised by school administrators? (Probe: How is it audited? Probe: What is being considered when auditing?)
13. Do you find the physical space and equipment in your school sufficient for social club activities?
14. Are the social club activities you consulted in a way that will meet the needs of the students?
15. What do you think about social club activities helping to apply and use what has been learned in other curriculums?
16. Do you think that the knowledge of families about social club activities is sufficient?
17. What can be done so that the Social Club activities can fully achieve their purpose? (Finish: Who do you think should make the effort first?=

a) School administration? What can he do for it?
b) Teachers? What can he do for it?
c) The child and the school environment? What can he do for it?
d) Family support? What can he do for it?

The ethics committee approval for this study was obtained from the Ethics Committee of Rectorate of Sakarya University, dated 03/03/2021 and numbered 32/25.

Statement of Contribution of Researchers to the Article:
1st author contribution rate: %35
2nd author contribution rate: %35
3rd author contribution rate: %30
Conflict of Interest Statement:
There is no conflict of interest
Statement of Financial Support or Acknowledgment:
No financial support was received from any institution for this study. No Acknowledgment.

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ JOURNAL OF
Özgün Araştırma Makalesi Doi: 10.19126/suje.988469

Makale Gönderim Tarihi: 29.08.2021 Makale Kabul Tarihi: 03.02.2022
Makale Yayımlanma Tarihi: 15.04.2022 Nisan 2022 • 12(1) • 108-129

Türkiyedeki Sosyal Kulüp Çalışmalarının Kulüp Danışmanları Görüşleri ile Değerlendirilmesi*

Deniz YÜCEER** **Sevgi COŞKUN KESKİN***** **Ayşe AYDOĞMUŞ DOĞAN******

Öz. Bu araştırma ile sosyal kulüplerin işleyişi konusunda öğretmen görüşlerini almak, bu etkinliklerin uygulanışındaki zayıf ve güçlü yönlere ilişkin öğretmenlerin algılarını ortaya çıkarmak ve sosyal kulüp çalışmalarının verimliliği adına öneriler sunmak amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşımla gerçekleştirilen çalışmanın katılımcılarını Sakarya, Bursa, İzmit, İstanbul, Ankara ve Kütahya'da bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan ve sosyal kulüplere danışmanlık eden 33 öğretmen oluşturmuştur. 18 sorudan oluşan görüşme sorularıyla veriler toplanmış ve analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda öğretmenlerin kulüp seçimlerini genelde kendilerinin yaptığı, 2/3'sinin kulüp çalışmaları için plan yaptığı ancak bu planları uygulayamadıkları; yaklaşık 2/3'ünün de yeterli sayı ve kalitede kulüp etkinliği yapamadığı belirlenmiştir. Diğer taraftan öğretmenlerin, sosyal kulüplerin öğrencilere bilişsel, duyuşsal, sosyal, toplumsal, bireysel gelişim, kendini tanıma, psikomotor ve diğer alanlarda katkı sağladığını düşündüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal kulüp, öğretmen algısı, etkililik, ortaöğretim.

---

* Bu çalışma için etik kurul izni 03/03/2021 tarih ve 32/25 sayılı karar ile Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı'ndan alınmıştır.
Çalışma, Uluslararası Eğitim ve Bilim Araştırmaları Konferansı'nda (ICRES) (18-21 Mayıs 2017 / Efes - Kuşadası, Türkiye) sunulmuş ve yeniden uyarlanmıştır.
** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-5623-8710, Dr., Bağımsız Araştırmacı, Türkiye, dnzyuceer@gmail.com
*** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0001-2345-6789, Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Türkiye, scoskun@sakarya.edu.tr
**** Orcid ID: https://orcid.org/0000-0003-2178-0088, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ayseeaydogmus@gmail.com
Yüceer, D., Coşkun Keskin, S., & Aydoğmuş Doğan, A. (2022). Evaluation of Social Clubs Studies in Turkey with Club Counselors' Views. *Sakarya Üniversitesi Journal of Education, 12*(1), 108-129. doi: https://doi.org/10.19126/suje.988469

1. GİRİŞ

Günümüzde eğitimcilerin araştırdığı en önemli konulardan biri de bilinçli birer öğrenen olarak, çocukların okul dışı öğrenme ortamlarında kendi kendine nasıl öğrenecekleri ve yetenek ile ilgilerini nasıl keşfedecekleridir (Nelson, 1981; Bergin, 1996). Çünkü günümüzün gelişen ve değişen yaşam koşulları bireyin kendini her anlamda geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca her öğrenci yaşıtlarından farklıdır. Bu yüzden eğitim-öğretim sürecinde bireysel farklılıklara yer veren bir programın uygulanması gereklidir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alan, kendileri tarafından planlanıp uygulanan faaliyetler onların bedensel, sosyal ve zihinsel yönden gelişimini sağlamaktadır (Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi [EARGED], 2009, s.4). Dolayısıyla da okullarda öğrencilere verilen derslerle birlikte, okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan sosyal kulüplerin de bu ihtiyacı karşılamak adına önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Nitekim sosyal kulüp gibi ders dışı etkinlikler, öğrencilerin öğrenimleri süresince edindikleri bilgileri pekiştirmeyi, bu öğrenmelerin yaşam ile ilişkili olduğunu göstermeyi ve öğrenilen kuramsal bilginin uygulamaya konulmasını sağlamayı hedeflemektedir (Köse, 2013).

Posner (2004) program türlerini "resmi program, uygulamadaki program, örtük program, ihmal/gözardı edilen program ve ders dışı" olmak üzere 5 boyutta ele almaktadır. Araştırmanın temelini oluşturan sosyal kulüpler de ders dışı program kapsamında yer almaktadır. Ders dışı program, resmi programdan farklı olarak öğrencilerin ilgisini temele almakta ve tüm yaşantılarını kapsayacak şekilde okul dersleri dışında planlanlı olarak gerçekleştirilmektedir. Ders dışı faaliyetler, okul ortamında gerçekleşen, en yaygın örnekleri atletizim ve akademik veya sosyal kulüp olan okul destekli faaliyetlerdir (Valentine, Cooper, Bettencourt ve DuBois, 2002). Dolayısıyla sosyal kulüpler de okulun gözetimi altında yürütülür ancak normal ders saatleri dışında gerçekleşir; müfredatın bir parçası değildir, not içermez ve öğrenci tarafından katılımın isteğe bağlı olduğu etkinliklerden oluşur (Bartkus, Nemalka, Nemalka ve Gardner, 2012). Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'nde (8 Haziran 2017: Madde 4) sosyal kulüpler, öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda eğitim kurumu içinde ve dışında gerçekleştirilen etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan gruplar olarak tanımlanmaktadır. Ders dışı etkinliği olan sosyal kulüpler öğrenciler için hem akademik hem de akademik olmayan becerileri kazanma ve diğer öğrenciler ve öğretmenlerle ilişkiler kurma yönünden bir kaynak oluşturmakta, öğrencilerin zihinsel ve sosyal olarak nispeten gayrı resmi bir ortamda gelişmeleri için onlara bir şans tanımaktadır (Stearns ve Glennie, 2010, s.307). Bireylerin kişisel, toplumsal ve psikolojik açıdan gelişimine birçok olumlu katkısı bulunmaktadır (Holland ve Andre, 1987). Buna göre sosyal kulüplere katılan çocukların davranış sorunlarında azalmalar görülmektedir. Sorumluluk duygusu, benlik saygıları ve özgüvenleri gelişmektedir. Katıldıkları etkinliklerde birçok farklı geçmişe ve ilgiye sahip insanlarla tanışmaktadırlar (Massoni, 2011). Sosyal kulüp çocukların sosyal rollere, davranışlara ve fikirlere ilişkin denemeler yapmasına ve kendi kimliklerini ortaya koymasına fırsat tanımaktadır" (Caldwell ve Darling, 1999), duyuşsal anlamda yeterlilik

kazandırmakta, yeni sosyal becerileri geliştirmeye olanak tanımakta, girişimciliğe ve kimlik gelişimine fırsat sunmakta, akranlarla yeni bağlantılar kurmayı sağlamaktadır" (Dworkin, Larsen ve Hansen, 2003). Yukarıda sıralanan bu faydalar sosyal kulüplerin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Sosyal kulüp çalışmaları, öğrencinin akademik başarısı açısından da önemli bir etkiye sahiptir. Bu konuda Görkem (2012), ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisini araştırdığı çalışmasında; Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve İngilizce derslerindeki başarı durumu ile sosyal etkinliklere katılım arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu, dolayısıyla da öğrencilerin sosyal etkinliklere katıldıkça akademik başarılarının arttığını tespit etmiştir. Bu durumu, sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesi sonucu kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi, etkinlik sürecinde sosyalleşip kendilerini daha rahat ifade etmeleri ve yaratıcılıklarının artması üzerinden açıklamıştır. Benzer şekilde birçok araştırmacı sosyal kulüplerin; öğrencilerin okula yönelik olumlu tutum ve bağlılık duygusunu kazanmasını, dolayısıyla da okulda kalma oranlarının, akademik başarılarının ve sosyal becerilerinin artmasını sağladığı, psikolojik yönde olumlu etkiler yarattığı yönünde görüşler ileri sürmüşlerdir (Stearns ve Glennie, 2010; Howie, Lucaks, Pastor, Reuben ve Mendola, 2009; Barnett, 2007; Fredricks ve Eccles, 2006; Feldman-Farb ve Matjasko, 2005).

Tüm bu kazanımlar ve yetiştirilmek istenen birey profili göz önünde bulundurulduğunda, sosyal kulüp faaliyetlerinin süreçte uygulanışının, verimliliğinin ve yaşanan sorunların tespitinin yapılması, bu faaliyetlerin sağlayacağı faydalar açısından gerekli görülmektedir. Diğer taraftan sosyal etkinlikler, okullarda tam anlamıyla uygulanamamakta; yönetmelik ve formalite gereği öğrenci kulüpleri oluşturmak, seçimler yapmak, defter tutmak gibi bazı işlemler yapılsa da bu konunun önemini kavrayan bir kısım yönetici ve öğretmenin çabaları dışında sosyal etkinliklere ilişkin çalışmalar yetersiz kalmaktadır (Tetik, 2008, s.42). Bu yüzden araştırmada sosyal kulüp çalışmalarında öğrencilerin genel gelişimi, ilgi ve ihtiyaçları konusunda en fazla bilgiye sahip olan öğretmenlerin perspektifinden; sosyal kulüplerin işleyişi, uygulamaların zayıf ve güçlü yönleri konusunda algılarını ortaya çıkarmak, konuyla bilgili betimleme yapmak ve sosyal kulüp çalışmalarının verimliliği adına öneriler sunmak hedeflenmiştir. Bu bağlamda da "kulüplere öğretmen ve öğrenci seçimi, öğretmenlerin kulüplere ilişkin yeterlilikleri, kulüplerin planlama ve uygulama süreci, uygulama sürecinde yaşanan sıkıntılar, yapılan işbirliği çalışmaları, kulüplerin denetlenmesi, sosyal kulüp çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri, öğretmenlerin sosyal kulüpleri genel olarak değerlendirmesi ve sunduğu öneriler" paralelinde araştırma gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, Türkiye'de ilköğretim okullarında herhangi bir sosyal kulüpte danışmanlık yapan öğretmenlerin, sosyal etkinlikler bağlamında uygulanan sosyal kulüp çalışmalarını değerlendirilmesine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Böylece sosyal kulüp

çalışmalarının uygulama sahasında nasıl olduğu, hangi sıkıntılarla karşılaşıldığı konusunda bir durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle çalışma, nitel araştırma desenlerinden fenomonolojik yaklaşım ile desenlendirilmiştir. Bilindiği üzere, fenomolojik desen insan deneyimlerini betimlemek için (Merriam, 2013) uygun bir yaklaşımdır.

Katılımcıların seçimi

Çalışmada katılımcı sayısının çok olması ve görüşmenin sağlıklı yapılabilmesi için kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Araştırmacıların yaşadıkları iller ve kolay ulaşabilecekleri okullardaki öğretmenler tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde İstanbul, Bursa, Sakarya, İzmit, Ankara ve Kütahya illerinde yer alan özel ve devlet ilköğretim okullarında görev yapan 33 öğretmen ile görüşülmüştür. Bu öğretmenlerin 8'i özel okulda, 25'i devlet okulunda görev yapmaktadır. Bu öğretmenlerin danışmanlığını yaptığı kulüpler ise; Kütüphanecilik, Ebru, Kaligrafi, Satranç, Çocuk Hakları, Sağlık, Temizlik ve Yeşilay, Demokrasi, İnsan Hakları ve Yurttaşlık, Spor, Halk Oyunları, Müzik, Resim, Kitaplık, Çevre, İzcilik, Kooperatifçilik, Müzik ve Folklor, Basketbol, Gezi Turizm ve Tanıtım, Kültür ve Edebiyat, Kızılay, Bilim ve Teknoloji, Sivil Savunma, Havacılık ve Drama kulüpleridir. Bu çalışma için etik kurul izni 03/03/2021 tarih ve 32/25 sayılı karar ile Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı'ndan alınmıştır.

Veri toplama aracı ve verilerin analizi

Veri toplama aracı olarak 18 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunu geliştirmek için pilot bir çalışma yapılıp, 3 sosyal kulüp danışmanı öğretmen ile sohbet tarzı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmeler analiz edilerek, eksik noktalar belirlenmiş; veri toplama aracına son hali verilmiştir. Ancak görüşme sırasında gerektiğinde ansal ve sonda sorular kullanılarak ayrıntılı bir şekilde öğretmenlerin deneyimleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Geçerlik ve güvenirlik

Görüşme sorularının aşamalı pilot çalışmalarla oluşturulması, ansal ve sonda sorularla araştırmanın derinleştirilmesi ile araştırmanın inandırıcılığı (iç geçerlik) sağlanmıştır. Ayrıca iç geçerlik için, veriler analiz edildikten sonra katılımcıların yaklaşık 1/3'üne ulaşarak analizler paylaşılmıştır (üye kontrolü/katılımcı teyidi). Böylece araştırmacının ön yargısının çalışma bulgularını etkilememesi (Maxwell, 2005, Akt. Merriam, 2013) sağlanmıştır. Katılımcıların farklı illerden seçilmesi ve verilerin doyum noktasına ulaşıncaya kadar katılımcıların artırılarak görüşmeye devam edilmesi sonucunda da araştırmanın aktarılabilirliği (dış geçerlik) sağlanmıştır. Bunun dışında veriler ayrıntılı betimlenmiştir. Farklı sorulardaki benzer bulgular bir araya getirilerek temalar (kategoriler) oluşturulmuştur.

Veriler iki araştırmacı tarafından zaman aralıklı olarak (6 ay aralıkla) iki kere analiz edilerek kodlanmış ve bu kodlar karşılaştırılmıştır. Miles ve Huberman'ın (görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı x 100) formülüne göre (393/393+11x100=9.7277) uzlaşma sağlanmıştır.

3. BULGULAR

Aşağıda öğretmenlerin kulüpleri belirleme şekillerine, kulüplere öğrenci seçimine, sosyal kulüp öğretmenlerinin kulüplerine dair sahip oldukları yeterliliklerinin değerlendirilmesine, sosyal kulüplere dair planlama ve uygulama sürecinin değerlendirilmesine, sosyal kulüplerin denetlenmesine ve sosyal kulüp çalışmalarına yönelik öğretmen düşüncelerine ilişkin bulgulara ayrıntılı bir biçimde yer verilmiştir.

Kulüplere öğretmen ve öğrenci seçimi

Tablo 1

Öğretmenlerin Kulüplerini Belirleme Şekli

Cinsiyet	Öğretmen isteği					İdare isteği		Toplam
	Gönüllü	Sertifikalı	Eğitimini Alan	Okul Yönetimi*	Yetenek	Rastgele	Zorla	
K	1	4	3	2	2	3	3	18
E	7	1	2	2	-	2	1	15
Toplam	8	5	5	4	2	5	4	33

*Öğretmenin kulübünü okul belirliyor fakat öğretmende kulübe karşı ilgi duyuyor.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 3/4'e yakını (24 öğretmen) kulübünü kendi isteği ile belirlemektedir. Okul yönetiminin kulüp seçimini etkilediğini belirten KAB ve EMC; "okulun ön gördüğü eğitsel kolla yapılan çalışmalardan elde edilen deneyimin daha sonraki yıllarda da o kulübü seçmelerine etki ettiğini" söyleminde bulunmuştur. Bu kulüplerden, satranç ve izcilik kulübüne öğretmen seçiminde, öğretmenlerin kulüple ilgili sertifikalarının dikkate alındığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ¼ 'ünden fazlasının ise okul idaresinin isteği (rastgele ve zorla) ile kulüplerde danışmanlık yaptıkları görülmüştür.

Kulüplere öğrenci seçimi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (18 öğretmen); öğrencilerin kendi ilgi, istek ve yeteneklerinin dikkate alınarak kulüp seçimlerinin yapıldığını belirtirken, diğer yarısı öğretmenlerin kulüplere eşit oranda dağılım yapma kaygısı nedeniyle öğrenci kulüplerinin öğretmen tarafından belirlendiğini söylemiştir. Oysa Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar bölümünde yer alan 7. ve 16. maddeye göre öğretmen ve öğrencilerin seçiminin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda belirlenmesi esasına esastır.

Araştırmada özel ve devlet okullarının öğrenci seçiminde farklılık gösterdiği görülmektedir. Özel okullarda, öğrencilere kulüplerin anlatımı ve tanıtımı yapılarak,

öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre kulüplerini seçtikleri tespit edilmiştir. Öte yandan, mevcut olmayan fakat öğrenci tarafından talep edilen takı tasarım, aşçılık gibi kulüplerinde açılmasına öğrenciler karar vermektedir. Bu tür kulüpler için okul dışından konuyla ilgili çalışan öğretmenler görevlendirilmektedir. Oysa devlet okullarında eşit dağılım kaygısıyla öğrencinin ilgi ve ihtiyacı daha az dikkate alınmaktadır.

Sosyal kulüp öğretmenlerinin kulüplerine dair sahip oldukları yeterliliklerinin değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlere sorulan "Kulüpler hakkında yeteri kadar bilgiye sahip misiniz?" sorusuna öğretmenlerden sadece 2'si "hayır" derken, katılımcıların yarıya yakını kendi kulüpleri hakkında bilgi sahibi olduğunu söylemiştir. Bunun dışında KBE, KMK, EST, ECL, EBAO; teorikte bilgilerinin var olduğunu ancak pratiğe geçirmekte zorlandıkları beyanında bulunmuşlardır. EMC ve EST ise sürekli aynı kulüpte yer almalarından dolayı kulüp hakkında deneyim kazandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca KFÖ, kulübü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını, tecrübeli öğretmenlerden yardım aldığını belirtmiştir.

Sosyal kulüplere dair planlama ve uygulama sürecinin değerlendirilmesi

Planlama süreci

Araştırma sürecine katılan öğretmenlerin 1/5'i kulüp çalışmaları için ön hazırlık yapmadıklarını ifade etmektedirler. Ancak özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ön hazırlığa önem verdiği tespit edilmiştir. Örneğin ebru kulüp danışmanı olan KAÇ; "Gelgit ebru yapacağız. Bunun için öncelikle slayt gösterisi hazırlıyorum ve daha sonra kendim uygulamasını gösteriyorum." şeklindeki söylemiyle etkinlikleri için ön hazırlık yaptığını belirtmiştir.

Katılımcı öğretmenlerin 2/3'ü, yıllık planlarda alınan kararları, imkânlar elverdiği sürece uyguladıklarını belirtirken, diğer bir kısmı da "sınıfların kalabalık olması, zaman yetersizliği, okulun imkânlarının yeterli olmayışı ve planların uygulanabilirliğinin olmaması, velilerin katılmaları gereken yerde katılmamaları, bürokratik engellemeler, kulüp çalışmalarının boş vakitler gibi algılanması" gibi çeşitli nedenlerle uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında özel okulda görev yapan 5 öğretmen sosyal kulüp etkinliklerinin dışında ekstra program bağlamında yaptıkları yıllık planlarına uyduklarını beyan etmişlerdir. Posner (2004) e göre bu etkinlikler resmi programın dışında yapılan ders dışı etkinliklerdir (Staykova, 2013). Bu etkinlikler sosyal, kültürel, sportif, sanatsal etkinlikler olup öğrenciye öğrenme ortamını sevdirmekte ve öğrenmeyi motive etmektedir (Holloway, 2002). Bu nedenle kulüp çalışmaları, ekstra programla desteklendiğinde ya da kulüp çalışmaları için ihtiyaç olan ek süre sağlandığında sosyal kulüp etkinlikleri daha faydalı olacaktır.

Uygulama süreci

Devlet okullarında görev yapan katılımcıların büyük çoğunluğu (2/3'ü) iki haftada bir saat olan süreyi yetersiz bulmaktadır. Ancak KBE'nin; "Fazla bile buluyorum" ve EST'nin; "ideal kulüp çalışmaları açısından yetersiz ancak imkânlar açısından yeterli" şeklindeki

söylemleri dikkat çekicidir. Bu söylemlerden kulüp çalışmalarının sağlıklı yapılmadığı sonucuna varılabilir. Öte yandan özel okulda kulüp etkinliklerine ayrılan süre devlet okullarından daha fazladır. KHS'nın; "Haftada seksen dakika, devlet okullarına oranla oldukça iyi bir süre" şeklindeki söylemi bu durumu yansıtmaktadır.

Katılımcıların yaklaşık 2/3'ü yeterli sayı ve kalitede kulüp etkinliği yapamadığını ifade etmiştir. Bu durumun nedenini ise; "LGS sınavından dolayı bu saatleri sınava hazırlık olarak kullanma, ayrılan sürenin yeterli olmaması, yeterli sınıf olmadığı için kulüp toplantısının yapılamaması, kulüp etkinliğine öğrencilerin ilgisinin az olması, farklı sınıf seviyelerinin bir arada olmasından dolayı seviye farkının oluşması, danışan öğretmenin kendini kulübü konusunda yetersiz olarak görmesi" olarak sıralamışlardır.

Ayrıca satranç, spor, basketbol, müzik ve folklor, halk oyunları, resim gibi beceri gerektiren kulüplerin kulüp saati dışında antrenmanlarının, egzersizlerinin yapıldığı ve kulüp çalışmalarına ekstra vakit ayrıldığı görülmüştür.

Uygulama sürecindeki sıkıntılar

Sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sıkıntıların kaynağı; okul yönetimi ve MEB, öğrenci, öğretmen ve aile olarak belirtilmiştir. Konuyla ilgili tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2

Uygulama Sürecindeki Sıkıntılar

No	Kategoriler	Söylemler	f	Toplam
1	Okul Yönetimi ve MEB'den kaynaklanan Sıkıntılar	Yetersiz fiziki koşullar	8	37
		Kalabalık sınıf ortamı	6	
		Zamanın yetersiz olması	6	
		Materyal yetersizliği	5	
		Okul dışı etkinliklerde ulaşım sıkıntısı	3	
		Öğrencilerin yaş gruplarının çok farklı olması	3	
		Bürokratik engellerin olması	2	
		Kulüp için işbirliği yapılabilecek kuruluşun olmayışı	2	
		Herhangi bir sebeple oluşan tatiller ve çalışmaların aksaması	1	
		Okul yönetiminin ilgisizliği	1	
2	Öğrenciden kaynaklanan Sıkıntılar	Çocuğun istemediği bir kulüpte yer alması	5	18
		Çocukta sorumluluk bilincinin olmaması	3	
		Öğrencilerin güdü eksikliği	3	
		Taşımalı eğitimle geldikleri için öğrencileri okuldan hemen gitme istekleri	2	
		Öğrencilerde ilginin olup, yeteneğinin olmaması	2	
		Öğrencilerle birebir bilgi alış-verişinin zor olması	1	
		1-3. sınıf öğrencilerinin hazır bulunuşluğunun olmaması	1	
		Hem yetenek hem de ilgisi olan öğrencilerin olmaması	1	

3	Aileden/Veliden kaynaklanan sıkıntılar	Gönüllü veli sıkıntısı	4	8
		Ailelerin öğrencileri LGS sınavına yönlendirip, sosyal kulüp etkinliklerine yönelik talep eksikliği	3	
		Ailelerin bu kulüpler hakkında bilgi sahibi olmamaları	1	
4	Öğretmenden kaynaklanan Sıkıntılar	Tüm öğrencilerin katılımının sağlanmaması	3	6
		Öğretmenlerin hazırlıksız gitmeleri	1	
		Öğrenci ve veliyle uyum sıkıntıları	1	
		Etkin ve etkili olmama	1	

MEB ve okul yönetiminden kaynaklı sıkıntılar, genelde alt yapı ve planlamaya dayalı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Özellikle fiziki alt yapı ve mekân açısından hemen hemen tüm öğretmenler olumsuz görüş beyan etmişlerdir. Örneğin; müzik kulübü için bir müzik odası ya da enstrümanın olmayışı, çok amaçlı salon ile kütüphanenin bir arada olması, sabahçı-öğlenci uygulamasından dolayı malzemelerin/ürünlerin korunamaması.

Öğrenciden ve aileden kaynaklı sıkıntılar incelendiğinde, aslında öğrenciden ya da aileden kaynaklanmadığı açıkça görülmektedir. Örneğin taşımalı eğitim saatlerinin uygun olmaması, öğrencinin istemediği kulüpte yer alması, öğrenci seviye ve ilgilerinde olan farklılıklar, güdü eksikliği, LGS sınavının daha önemli görülmesi, velilerin kulüp hakkında bilgi sahibi olmaması. Bu nedenlerin kaynağı da yine eğitim sistemindedir. Alt yapıdaki ve sosyal kulüp mevzuatındaki sorunlar çözümlendiğinde, bu sorunlar da en aza inecektir. Öte yandan sosyal kulüp çalışmalarının nasıl etkin yapılacağı ve önemi konusunda öğretmenlerin olumlu tutum geliştirmesini sağlayacak önemlerin alınmasıyla da öğretmen kaynaklı sıkıntıların giderileceği söylenebilir.

Kulüp çalışmaları sırasındaki işbirliği çalışmalarının değerlendirilmesi

Okul idaresi ile işbirliği

Katılımcıların yaklaşık 2/3'ü çalışmalarının okul idaresince desteklendiğini ifade etmiştir. Okul idaresiyle işbirliği yapılan konular ise şunlardır: Malzeme desteği, okul dışı antrenmanlara katılım için izin verme, yarışmaları kazanan öğrencileri ödüllendirme, yapılan ürünleri sergileyecek pano temini, belirli gün ve haftalarda etkinlik yapılmasına izin verme. Bazı öğretmenler ise okul yönetiminin sosyal kulüp çalışmaları için mekân göstermeden başka destek olmadığı görüşüne sahiplerdir. Öğretmenlerin 1/3'ünde azı ise okul idaresinin sosyal kulüp çalışmalarını gereksiz ve önemsiz görmesinden dolayı okul idaresi ile işbirliği yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Resmi ve gönüllü kurum, kuruluş ve diğer unsurlarla ile işbirliğinin değerlendirilmesi

2005 yılında yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin "Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar" kısmının 7. Maddesine göre; sosyal etkinlikler, okul yönetimi ve velilerin iş birliği ile okul içi ve okul dışı imkânlardan yararlanılarak öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti kapsamında yürütülür. Bu bağlamda, katılımcıların yaklaşık 3/1'i sosyal kulüp çalışmaları sırasında resmi ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yaptığını belirtmiştir. İşbirlikleri; belediyeden araç

temini, kitap toplama (toplum ile) veya yardım kampanyası, okullar arası turnuva ve resim yarışması düzenleme, kulüplerin ortak etkinlik yapması, iller arası spor müsabakaları şeklinde yapılmaktadır. İşbirliği yapamayan öğretmenler ise; işbirliği için nereye başvuracağını bilmeme, okulda kulüp çalışmalarının önemsenmemesi, taşımalı eğitim nedeniyle sosyal kulüp çalışmasının sağlıklı yapılamaması, bürokratik engellerin olması ve öğrencilerin ders dışında bu tür etkinliklere katılımının sağlanamaması gibi gerekçeler beyan etmişlerdir.

Aile ile işbirliği

Özel okulda görev yapan katılımcıların neredeyse tamamı (7 öğretmen), sosyal kulüp etkinliklerinde aile ile işbirliği yapıldığını ifade etmiştir. Ancak devlet okullarında bu işbirliği yapılmamaktadır. Özel okullarda ailelerin sosyal kulüp çalışmaları hakkındaki bilgilerinin, desteğinin ne seviyede olduğu hususunda çalışan KÖA düşüncelerini; "Kulüp seçimleri yapılmadan önce kulüp seçimleriyle ilgili kitapçık hazırladık tanıtım için ve velilerimize gönderildi. Aynı zamanda çocuklar velileriyle de etkileşimde bulunarak onların da destekleriyle kulüp seçimlerinde bulunuyorlar" şeklinde ifade etmiştir. Buna karşın devlet okullarında çalışan EMC; "Ailelerin sosyal faaliyetlerden yana bir beklentileri yok, tek beklentileri girdiği sınavlardan aldığı sıralama. LGS'de kaçıncı sırada..." ve EAS; "Ailelerin %90'ı yeterli bilgiye sahip değiller. Çocuk spor yapsa ne olur yapmasa ne olur anlayışındalar. Ama biz mümkün olduğunca onlara ulaşmaya ve bilgilendirmeye çalışıyoruz." şeklindeki söylemleri çocuğu devlet okullarında öğrenim gören ailelerin konuya ilgisizliklerini ortaya koymaktadır.

Sosyal kulüplerin denetlenmesi

Okul müdürü sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur (Tebliğler Dergisi, 2005). Sosyal etkinliklerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlar. Bu nedenle denetim mekanizması da okul müdürünün yetki ve sorumluluğundadır. Yapılan araştırmada ise katılımcıların yaklaşık yarısı (17 öğretmen), sosyal kulüp çalışmalarının sadece yılsonu raporlarıyla -öğretmenlerin deyimiyle de "kâğıt üzerinde"- denetlendiğini belirtmiştir. Bunların dışında kalan katılımcılar ise okul idaresinin sosyal kulüp çalışmalarını; etkinliklere katılarak, ihtiyaçları sorarak, toplantı yaparak, gözlemleyerek, etkinliklerin paydaşı olarak denetlediğini ifade etmişlerdir.

Sosyal Kulüp Çalışmalarına yönelik öğretmen düşünceleri

Öğrencilerin ihtiyacını gidermesine dair düşünceler

Kütüphanecilik, ebru, kaligrafi, satranç, spor, halk oyunları, çevre, müzik ve folklor ve drama gibi sosyal kulüp öğretmenleri, bu kulüplerin çocukların ihtiyacını giderdiğini düşünmektedirler. Ancak çocuk hakları kulübü, demokrasi, yurttaşlık ve insan hakları kulübü, resim kulübü, kültür ve edebiyat kulübü, Kızılay kulübü, bilim ve teknoloji kulübü, havacılık kulübü, sağlık, temizlik ve Yeşilay kulübü gibi sosyal kulüp öğretmenleri ise bunun tam tersini düşünmektedirler. Bu durumun nedeni olarak zaman, mekân ve imkân yetersizliğini, öğrencinin ilgisizliğini ve isteksizliğini göstermektedirler. Ayrıca kulüp çalışmalarının öğrencilerin ihtiyaçlarını giderip gidermediğine yönelik soruya;

demokrasi, insan hakları ve yurttaşlık kulübünün danışmanı KFÖ'nün "Hayır, gidermiyor. Sosyal kulüplerde 2. sınıftan 4. sınıfa, 5'den 8'e kadar her sınıftan öğrenci var. Demokrasi gibi soyut bir kavramı 2. sınıf öğrencisine kazandırmam mümkün değil ancak ona bir kulübe ait olma duygusu kazandırabilirim." şeklindeki cevabı da öğrencilerin yaş ve seviyelerinin farklı olmasından dolayı kulüplerin öğrenciye neden katkı sağlamadığı görüşüne bir örnek olarak verilebilir.

Öte yandan öğretmenler sosyal kulüplerin çocuklara katkısının olabilmesi için; çocukların kendi istediği kulübe gitmesi, okul dışı etkinliklerin organize edilmesi, olanakların iyileştirilmesi ve kulüp çalışmalarına ayrılan sürenin artırılması gibi önlemler alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenciye sağladığı katkıya dair düşünceler

Öğretmenlere göre sosyal kulüpler öğrencilere bilişsel, duyuşsal, sosyal ve toplumsal, bireysel gelişim ve kendini tanıma, psikomotor ve diğer alanlarda katkı sağlamaktadır. Bu durumu gösteren tablo aşağıdadır.

Tablo 3

Sosyal Kulüplerin Öğrencilere Sağladığı Fayda Üzerine Öğretmen Görüşleri

Kategori	Söylem
Bilişsel Beceri	Yaratıcı düşünce Zihinsel aktivitelerin artması Karar verme Hesap yapabilme Bilimsel düşünme Araştırma
Duyuşsal Beceri	Ders harici bir etkinliğin içinde bulunma hazzı Empati yapma becerisi Çevreye duyarlılık Birçok konuda bilinç kazanma Yardımseverlik Kitap okuma alışkanlığı Sorumluluk alma bilinci Sahiplenme duygusu
Sosyal ve toplumsal beceri	Sosyalleşme Toplumsal hizmet bilinci Ekip ile çalışma becerisi Kendini ifade etme İşbirliğini öğrenme Bir gruba ait olma hissini yaşama İletişim becerisi Paylaşmayı öğrenme Çevreyle kaynaşma Girişimcilik Koordinasyonlu çalışma

Bireysel gelişim ve kendini tanıma	Kendine güven Kendi kendine iş yapabilme becerisi Kazanmayı ya da kaybetmeyi öğrenme Farklı alanlarda kendilerini geliştirme Birçok şeye duyarlı olmayı öğrenme Zamanı verimli değerlendirme Nelere ilgisi ve yeteneği olduğunu fark etme Kendini gerçekleştirme Planlı ve düzenli olma
Psikomotor beceri	Güzel yazı yazma
Diğer	Gelecekte yapacakları büyük işlerin küçük adımlarını atma Çeşitli sanat dallarını tanıma Teneffüs gibi geldiği için deşarj olması

Tabloda da görüldüğü üzere etkili bir şekilde yapılan sosyal kulüp etkinlikleri, öğrencilere pek çok beceri kazandırmaktadır. Ancak öğretmenler sosyal kulüplerin "uygulama alanı bulduğunda bu becerileri kazandırdığı" görüşünü vurgulamaktadır.

Bazı öğretmenlere göre de "yapılanların unutulup gittiği, çocuğun bu dersi boş bir zaman gibi algıladığı, sınav merkezli düşünceden dolayı bu dersin ihmal edildiği, bazı kulüplerde teorik bir ders gibi konuların ele alındığı" durumu söz konusu olduğundan, öğrencilere kulüplerin bir katkı sağlamadığı görüşü hâkimdir.

Öğretmenlerin sosyal kulüpleri genel değerlendirmesi ve önerileri

Yukarıdaki görüşlere ilaveten, sosyal kulüpleri genel değerlendirmeleri ve önerileri şöyledir:

KSİG (İzcilik Kulübü): Okul yönetimi, bu aktivitelerin sadece kâğıtta kalmaması gerekliliğini düşünüp öğretmenlerin o sosyal kulüp dallarında uzmanlaşmasına olanak sağlayabilirler. …Öğretmenler bunu daha çok angarya olarak görüyor. Bilinçlendirilmeleri gerekiyor. Kırtasiye ve kağıt olarak düşünüyorlar. …Okul yönetimi ve öğretmenler üstlerine düşeni yaparlarsa okul çevresi, aile ve çocuk da sanırım üstlerine düşeni yapacaklardır.

KEAY (Satranç Kulübü): Kulüpler hakkında yeterli bilgilendirme önemli. O kulüple ilgili alakasız kişiler görevlendirilmemeli. O konuyla ilgisi olan, meyilli olan, branşı ile ilgili öğretmenler görevlendirilmeli.

EAS (Basketbol Kulübü): Bu uygulamalar saat olarak yetersiz. Geçen yıllarda 2 saatti, bu yıl 1 saat çok yetersiz. Bunun sebebi LGS olduğu için ailelerin bu tarz sosyal aktiviteleri kısma yönünde istekleri olunca idare de buna göre karar aldı. Devlet okulları bize göre daha şanssız. 2. kademede bile 1 saat yapılıyor. …. Ailelerin %90'ı yeterli bilgiye sahip değiller. Çocuk spor yapsa ne olur yapmasa ne olur anlayışındalar. Ama biz mümkün olduğunca onlara ulaşmaya ve bilgilendirmeye çalışıyoruz…. [Aileler] bizim yeterli olamadığımız zamanlarda, muhakkak bir spor dalına çocuğu yönlendirsinler. Yaklaşık 400 çocuktan 100-150 çocuğa ulaşabiliyoruz. Ancak mekan zaman yetersiz olduğu için

uygun olmuyor…. Devlet olarak çevrede daha çok sportif alanların yapılması. Spor yapan insan zeki olur, akıllı olur, sağlıklı olur. Sosyal olur ve lider olur. Bütün bu özellikleri taşır.

ECL (Bilim ve Teknoloji Kulübü): Voleybol hocamız voleybolcu kızlardan 6 tane Fen Lisesi kazanan öğrenci çıkarttı o gruptan. Doğru anlamada çalışıldığı zaman çok güzel faydası var. O disiplini alması yeterli.

EEÖ (Satranç Kulübü): Öğretmenler, hazırlıklarını daha önceden yaparak özellikle proje çalışmaları için ön hazırlıklar yapabilirler. Çocukların ise önce sevdikleri istedikleri kulüpleri seçmeleri gerekiyor, o kulüpte aktif rol almaları gerekiyor.

EMAS (Satranç kulübü): Milli eğitimin yapması gereken şu olmalıdır: İkili eğitimin kalkması lazım. Öğlene kadar okul olmalı, öğleden sonra sosyal yönlerini geliştirmeye yönelik çeşitli görevlerde bulunmalı. Sistemde hata var, öğrencileri iyice yarış atına dördürdüler. [Çocukların] sosyal yönü zayıf kalıyor. Okul ve çevrenin de bu faaliyetleri uygulayacak alanların mutlaka olması lazım. Ailelerin de biraz daha ilgili olmaları lazım.

EMZ (Spor Kulübü): Kulüp çalışmalarının gereksiz olduğunu düşünüyorum. Demokrasi eğitimi için geliştirilmiş bir durum. Öğrenciler zaten o saatleri teneffüs olarak görüp bir an önce eve gitmeye bakıyorlar. Gereksiz.

EST (Drama): Diğer derslerde öğrenilenlere yardımcı olmasından ziyade şunu görüyoruz biz. Diğer derslerdeki streslerini sosyal kulüp faaliyetlerinde atıyor. Deşarj ihtiyacını gideriyor, hiper aktif çocukların oluşmasını engelleyen bir faaliyet oluyor bence. … Dünyada sosyal etkinliklerde en aktif olan Rusya'dır. Her köyde tiyatro salonu vardır. Her köyde jimnastik salonu vardır. Rusya'da adam doktordur, aynı zamanda da masa tenisinde derecesi vardır. Türkiye'de bu oturmadığı için.

EAO (Gezi ve Tanıtım Kulübü): Normalde tam anlamıyla uygulansa toplumsal faaliyet vs. çok büyük faydası olacağını düşünüyorum. Kişinin hem çevreye adaptasyonunu sağlar, hem de aynı zamanda görev yerine getirmiş olunur.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında "kulüplere öğretmen ve öğrenci seçimi, öğretmenlerin kulüplere ilişkin yeterlilikleri, kulüplerin planlama ve uygulama süreci, uygulama sürecinde yaşanan sıkıntılar, yapılan işbirliği çalışmaları, kulüplerin denetlenmesi, sosyal kulüp çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri, öğretmenlerin sosyal kulüpleri genel olarak değerlendirmesi ve sunduğu öneriler" başlıkları tartışılmıştır.

Kulüplere öğretmen ve öğrenci seçimine dair

Kulüplere öğretmen ve öğrenci seçimi konusuna bakıldığında; öğretmenlerin yaklaşık 3/4'ünün (24 öğretmen) kulübünü kendi isteği ile seçtiği, geriye kalan ¼'ünün ise rastgele veya zorla bulundukları kulüplerde danışmanlık yaptıkları görülmüştür. Satranç ve izcilik gibi kulüplerde de öğretmenlerin kulüple ilgili sertifikalarının dikkate alındığı tespit edilmiştir. Kulübe öğrencilerin seçimi bağlamında da öğretmenlerin yarısından fazlasının

(18 öğretmen); öğrencilerin kendi ilgi, istek ve yeteneklerini dikkate aldığı, geri kalanların ise kulübe öğrenci seçerken eşit oranda dağılım yapma kaygısıyla hareket ettiği görülmüştür. Sosyal kulüpler bağlamında özel okulda kulüp tanıtımı yapıldığı ve seçimin öğrencinin ilgi ve istekleri çerçevesinde gerçekleştirildiği, devlet okulunda ise eşit dağılım kaygısıyla hareket edildiği tespit edilmiştir. Oysaki sosyal etkinliklerin özünde, "gönüllülük" esası yatmaktadır. Dolayısıyla, hiçbir birey bu esasın dışına çıkılarak, farklı biçimde, sosyal etkinliklere yönlendirilemez. Sosyal etkinlikler, özü itibarıyla, zorlamayı, şartlandırılmayı, belli kalıpların içine sokulmayı kabul etmez (Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi [ARGED], 2009, s.3). Buna ilişkin Keçe (2015) çalışmasında sosyal kulüp üyelerinin antidemokratik yöntemlerle seçildiğini ve bu durumun öğrencilerin kulüp faaliyetlerine katılmak konusunda isteksiz olmalarına neden olduğunu ve sosyal kulüplerin de çoğunlukla öğrencilerin sosyalleşme işlevini yerine getiremediğini vurgulamıştır. Göğebakan (2016) ise okullarda sosyal kulüplerin yapısını ve etkililiğini ele aldığı yüksek lisans tezinde, öğrencinin sosyal kulüp çalışmalarında etkili olmasını ve kulüplere olumlu bakmasını kendi isteğine göre etkinliklere katılmasına bağlamıştır. Nitekim Birtürk (2015) de okullarda sosyal kulüplerin işlevselliğini ele aldığı yüksek lisans tezinde sosyal kulüp faaliyetlerine istekli ve gönüllü olarak katılan, istediği kulübü seçen öğrencilerin, sosyal kulübe ilişkin "girişimcilik becerisi; farklı görüş, düşünce, inanç ve kültürel değeri hoşgörü ile karşılama tutumu, sorumluluk duygusu kazanma" gibi beceriler edindiğine dair olumlu görüşler ortaya koyduklarını ifade etmiştir. Bu açıdan öğrencinin kendi ilgi ve isteğine uygun kulüplere yönlendirilmesi, sosyal kulüplerin işlevini gerçekleştirebilmesinde önemli bir yere sahip olarak gözükmektedir.

Sosyal kulüp öğretmenlerinin kulüplere ilişkin sahip oldukları yeterliliğe dair

Öğretmenlerin sosyal kulüp konusunda sahip oldukları yeterlilikler değerlendirildiğinde, katılımcıların yarıya yakını kendi kulüpleri hakkında bilgi sahibi olduğunu söylemiştir. Öğretmenlerin bazıları (5 öğretmen) sadece teorikte bilgiye sahip olduğunu, bazıları (2 öğretmen) sürekli aynı kulüpte olmanın deneyim kazandırdığını belirtmiş; 1 öğretmen ise bu konuda yardım aldığını belirtmiştir. Eroğlu (2008) yüksek lisans tezinde öğretmenlerle birlikte okul yöneticileri, öğrenciler ve ailelerin de kulüpler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını vurgulamıştır.

Sosyal kulüplere ilişkin planlama ve uygulama sürecine dair

Sosyal kulüp çalışmalarını etkili bir şekilde yürütmek için eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin kulüp için yeterli mekân ve donanımı sağlamaları, öğrencileri motive etmeleri, zaman ayırmaları, sadece akademik başarıyı göz önünde bulundurmayıp öğrencinin çok yönlü gelişimini dikkate alarak sosyal kulüp çalışmalarını sistematik bir biçimde planlayıp yürütmesi gerekmektedir (Akar ve Nayir, 2015). Bu bağlamda sosyal kulüplere yönelik yapılan planlama ve uygulama sürecinin değerlendirilmesinde; planlama çerçevesinde araştırma sürecine katılan öğretmenlerin 1/5'inin kulüp çalışmaları için ön hazırlık yapmadığı, özel okullarda ise durumun farklılaştığı ve öğretmenlerin ön hazırlığa önem verdiği ve bazı öğretmenlerin (5 öğretmen) sosyal kulüp etkinliklerinin dışında ekstra program yaptığı, katılımcı öğretmenlerin 2/3'ünün yıllık

planlarda alınan kararları imkânlar dâhilinde uyguladığı, uygulamayanların ise sınıfların kalabalık olması, zaman yetersizliği, okulun imkânlarının yeterli olmayışı ve planların uygulanabilirliğinin olmaması, velilerin katılmaları gereken yerde katılmamaları, bürokratik engellemeler, kulüp çalışmalarının boş vakitler gibi algılanması" gibi çeşitli nedenleri ileri sürdüğü belirlenmiştir. Buna ilişkin olarak Özkaptan (2007) ortaöğretim kurumlarında sosyal kulüp etkinliklerinin yeniden yapılanmasına ilişkin yüksek lisans tezinde, özel okullarda yıllık faaliyet planlarının tamamı ya da büyük bir kısmının %80 civarında uygulandığını, devlet okullarında ise bu oranın yaklaşık %67 civarında olduğunu, ya çok az bir kısmının uygulandığını ya da hiç uygulanmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla devlet okullarında yapılan plan ve etkinliklerin özel okullara kıyasla kâğıt üzerinde kaldığı söylenebilir. Uygulama çerçevesinde de devlet okullarında görev yapan katılımcıların büyük çoğunluğunun (2/3'ü) sosyal kulüp için ayrılan süreyi yetersiz bulduğu belirlenmiştir. Bu konuda Keçe (2015) çalışmasında öğretmenlerin, sosyal kulüp için ayrılan sürenin yeterli olmadığını belirttiklerini ve sosyal kulüp için ayrılan 40 dakikalık sürenin kulüp derslerine giden öğrencilerden kaynaklanan karışıklıklar yüzünden yalnız 25 dakikasında etkinlik yapabildiklerini ifade ettiklerini vurgulamıştır. Ayrıca "LGS sınavından dolayı bu saatleri sınava hazırlık olarak kullanma, ayrılan sürenin yeterli olmaması, yeterli sınıf olmadığı için kulüp toplantısının yapılamaması, kulüp etkinliğine öğrencilerin ilgisinin az olması, farklı sınıf seviyelerinin bir arada olmasından dolayı seviye farkının oluşması, danışan öğretmenin kendini kulübü konusunda yetersiz olarak görmesi" gibi gerekçelerle yeterli sayı ve kalitede kulüp etkinliği yapılmadığını, bu sürenin özel okullarda daha fazla olduğunu belirtmiştir. Buna ilişkin olarak yine Özkaptan (2007) çalışmasında sosyal kulüp çalışmalarının devlet okullarında hedeflerine ulaşamadığını, özel okullarda ise öğrenci istek ve beklentileriyle paralel olarak hedeflerini gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Uygulama sürecinde yaşanan sıkıntılara dair

Uygulama sürecinde alt yapı ve planlamaya dayalı olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve okul idaresinden, öğrenciden veya aileden kaynaklanan sorunların olduğu tespit edilmiştir. MEB ve okul yönetimi, aile ya da öğrenci kaynaklı sıkıntılar; "taşımalı eğitim saatlerinin uygunsuzluğu, öğrencinin istemediği kulüpte yer alması, öğrenci seviye ve ilgilerinde olan farklılıklar, güdü eksikliği, LGS sınavının daha önemli görülmesi, velilerin kulüp hakkında bilgi sahibi olmaması"; öğretmenden kaynaklı sıkıntılar "tüm öğrencilerin katılımının sağlanmaması, öğretmenlerin hazırlıksız gitmeleri, öğrenci ve veliyle uyum sıkıntıları ve etkin ve etkili olmama" şeklindedir. Burada yönetici, öğrenci. öğretmen ve veli paralelinde sıralanan gerekçelere benzer şekilde Gömleksiz ve Kılınç (2015) da öğretmenlerin daha çok okul içi uygulama yaptığını; okul yönetiminin, çevre, öğrenci ve velilerin yapılan bu çalışmalara ilgisiz kaldığını, uygulamadan çok evrak işleri ile uğraştıklarını, zamanlarının ve fiziki imkânların yetersiz olduğunu, kurumlarla iletişim kuramadıklarını ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı sorunlar yaşadıklarını belirttiklerini ifade etmiştir. Akar ve Nayir (2015) de çalışmalarında sosyal kulüplerin etkisiz olma ve sorun yaşama nedenlerini "uygulama boşluğu (kulüp çalışmasının yapılmaması), önemsememe yaklaşımı (sosyal kulüp faaliyetlerinin gereksiz görülmesi), yönetsel sorunlar (sürenin

yetersiz oluşu ve faaliyetlerin ilgi çekici olmaması, sınıfların kalabalık oluşu ve istenilen kulüpte yer alınmaması) ve kişisel nedenler (öğrencilerin tavrı ve ilgisizlik) olarak sıralanmıştır. Gökyer ve Zincirli (2011) de çalışmalarında öğretmenlerin uygulama yani kulüp çalışmalarının yürütülmesi konusunda yeterli zamana ve materyale sahip olmadıkları, amacına uygun ve verimli çalışmalar yapamadıkları, okul idaresinden yeterince destek göremedikleri ve sosyal etkinlikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları şeklinde sonuçlara ulaşmışlardır. Vural (2018) ise sosyal kulüp çalışmalarını yetersiz olarak gören öğretmenlerin, müfredat yükünün fazla olması nedeniyle öğrencilerin sosyal kulüplere yeterince ilgi göstermemesini, okul idaresinin destek vermemesini, yeterli tanıtım ve yönlendirmenin yapılmamasını, faaliyetlerin birkaç öğrenci üzerinden gerçekleşmesini, dolayısıyla da bütünü temsil etmemesini, çevre desteğinin az olması ile birlikte öğretmenlerin de sosyal kulüp faaliyetlerine yeterince ilgi göstermemesini, imkânların yetersiz oluşunu gerekçe olarak gösterdiklerini belirtmiştir. Öğrenciler açısından da Birtürk (2015) yüksek lisans tezinde, kulüp çalışmalarının yürütülmesine dair öğrenci görüşlerinin olumsuz olduğunu ifade etmiş ve 73'ünün (% 26,7) kulüp çalışmalarının düzenli yürütüldüğü, 160'ının (% 58,6) kısmen, 40'ının (% 14,7) ise düzenli yürütülmediği yönünde görüşler ileri sürdüklerini dile getirmiştir. Öğrenci ve veliler açısından uygulama sürecinde yaşanan sıkıntılara yukarıda örnek olarak verilen "LGS sınavının daha önemli görülmesi" konusunda da Macneal (1999)'ın "akademik başarıyı temel alan anlayış arttıkça sosyal kulüplere/ders dışı etkinliklere katılımın azalacağı" yönündeki ifadesi birbiriyle paralellik göstermektedir.

Kulüp çalışmaları sırasındaki işbirliği çalışmalarına dair

Katılımcıların yaklaşık 2/3'ü sosyal kulüp çalışmalarının okul idaresince desteklendiğini, bazı öğretmenler ise okul yönetiminin sosyal kulüp çalışmaları için mekân göstermekten başka destek olmadığını belirtmiştir. Bu görüşe paralel olarak Gündoğdu, Karataş ve Nacar (2011) da ders dışı etkinliklerin uygulanması konusunda müdürlerin yaşadığı sorunları ele aldıkları çalışmalarında müdürlerin ders dışı etkinliklerin yapılmasında karşılaştıkları zorlukların başında %45,3 ile etkinlik yaptıracak yerlerin yetersizliğini gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Bu sorunlara ek olarak bazı öğretmenler (1/3'ünden azı) ise okul idaresinin sosyal kulüp çalışmalarını gereksiz ve önemsiz görmesinden dolayı okul idaresi ile işbirliği yapamadıklarını belirtmiştir.

Katılımcıların yaklaşık 3/1'i sosyal kulüp çalışmaları sırasında resmi ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yaptığını; işbirliği yapamayan öğretmenlerin ise "işbirliği için nereye başvuracağını bilmeme, okulda kulüp çalışmalarının önemsenmemesi, taşımalı eğitim nedeniyle sosyal kulüp çalışmasının sağlıklı yapılmaması, bürokratik engellerin olması ve öğrencilerin ders dışında bu tür etkinliklere katılımının sağlanamaması" gibi gerekçeler ileri sürdüğü belirlenmiştir.

Özel okulda görev yapan katılımcıların neredeyse tamamının (4 öğretmen), sosyal kulüp etkinliklerinde aile ile işbirliği yaptığı, devlet okullarında bunun gerçekleştirilemediği görülmüştür. Ancak okul, asla çevreden ayrı düşünülemez. Öncelikle okulun velileri, okulun doğal çevresidir. Bunu da okulun bulunduğu yerleşim birimindeki resmi ve yerel

yönetimlerle, sivil toplum kurum ve kuruluşlarını izler (Tetik, 2008, s.55). Dolayısıyla sosyal kulüp çalışmalarında okulun doğal çevresi ile işbirliği halinde olması uygulamanın etkililiği açısından ayrı bir önem arz etmektedir.

Sosyal kulüplerin denetlenmesine dair

Müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve etkili bir şekilde yürütülmesinden, rehberlik, yönlendirme ve denetleme faaliyetlerini yürütmekten sorumludur (Karakaya, 2012). Oysaki katılımcıların yaklaşık yarısı (16 öğretmen), sosyal kulüp çalışmalarının sadece yılsonu raporlarıyla denetlendiğini, diğer yarısı ise okul idaresinin sosyal kulüp çalışmalarını; etkinliklere katılarak, ihtiyaçları sorarak, toplantı yaparak, gözlemleyerek gerçekleştirdiğini beyan etmiştir.

Sosyal kulüp çalışmalarına yönelik öğretmen düşüncelerine dair

Kütüphanecilik, ebru, kaligrafi, satranç, spor, halk oyunları, çevre, müzik, folklor ve drama gibi sosyal kulüp öğretmenleri bu kulüplerin çocukların ihtiyacını giderdiğini; çocuk hakları kulübü, demokrasi, yurttaşlık ve insan hakları kulübü, resim kulübü, kültür ve edebiyat kulübü, Kızılay kulübü, bilim ve teknoloji kulübü, havacılık kulübü, sağlık, temizlik ve Yeşilay kulübü gibi kulüplerin öğretmenleri ise "zaman, mekân ve imkân yetersizliği, öğrencinin ilgisizliği ve isteksizliği, yaş ve seviye farklılığı" gibi nedenlerle bu ihtiyacın karşılanamadığını ifade etmiştir. Keçe (2015) de çalışmasında bu sonuçlara benzer şekilde okullarda spor, müzik, sağlık, temizlik ve beslenme ile satranç kulüplerin daha etkin olduğunu, turizm, Yeşilay, kültür-edebiyat, tiyatro, demokrasi, insan hakları ve vatandaşlık ve bilinçli tüketici kulüplerinde yürütülen faaliyetlerin göreceli olarak sınırlı düzeyde kaldığını ifade etmiştir.

Etkili bir şekilde yapılan sosyal kulüp etkinlikleri öğrencilere bilişsel, duyuşsal, sosyal ve toplumsal, bireysel gelişim ve kendini tanıma, psikomotor gibi pek çok alanda beceri kazandırmaktadır. Ancak öğretmenler sosyal kulüplerin "uygulama alanı bulduğunda bu becerileri kazandırdığını" görüşünü vurgulamışlardır. Bu paralelde Ay (2015) yüksek lisans tezinde, temel becerileri geliştirme konusunda öğrenci kulüplerinin bir etkisi olduğu ancak bu etkinin beklenen düzeyde gerçekleşmediği sonucuna ulaşmıştır. Büküşoğlu ve Bayturan (2005) da çalışmalarında serbest zaman etkinliklerinin; gençlerin psikososyal gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini, etkinliklerde yaşanan etkileşimlerle yaşam deneyimleri kazandıklarını, farkındalıklarının arttığını, zayıf ve güçlü yönlerini keşfedip kendilerine güven, kabul ve başarı duygularını geliştirdiğini, kendini ifade etme ve sorumluluk duygularını arttırdığını bulgulamışlardır. Kocayiğit ve Ekinci (2020) de araştırmalarında, program dışı etkinliklere katılan öğrencilerin okul kültürü ve akademik beceri, psikolojik, fiziksel ve sosyal gelişim açısından kazanımlar elde ettiğini ve bu katılım yoluyla öğrencilerin kendini gösterme konusunda performans sergileyebildiklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Moriana, Alos, Alcala, Pino, Herruzo ve Ruiz (2006) ise ders dışı etkinliklere katılanların daha iyi bir akademik başarı sergilediklerini belirtmiştir. Nikki (2009) akademik başarı ile birlikte ders dışı etkinliklerinin öğrenciye yüksek bir benlik algısına sahip olma ve okula devam konusunda olumlu etkileri olduğunu dile getirmiştir.

Dolayısıyla sosyal kulüp çalışmalarına bireye sağladığı fayda bakımından gereken önemin verilmesi, etkinliklerin amaca uygun bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Öğretmenlerin sosyal kulüpleri genel olarak değerlendirmesine ve önerilerine dair

Sosyal kulüpler doğru uygulandığında öğrenciye bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden birçok beceri kazandırmakta, topluma yararlı bireyler yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda da öğretmenler sosyal kulüplere ilişkin olarak çocukların kendi istediği kulübe gitmesi, sosyal kulüp aktivitelerin sadece kâğıt üzerinde kalmaması, öğretmenlerin sosyal kulüp dallarında uzmanlaşmasına olanak sağlanması, kulüpler hakkında yeterli bilgilendirmenin yapılması, seçilen kulüple ilgili bilgisi olan kişilerin görevlendirilmesi, okul dışı etkinliklerin organize edilmesi, olanakların iyileştirilmesi ve kulüp çalışmalarına ayrılan sürenin artırılması gibi önlemler alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yukarıda sıralanan bu görüş ve önerilere paralel şekilde Şahan (1995) ilköğretim okullarında eğitici çalışmaların değerlendirilmesine ilişkin yüksek lisans tez çalışmasında, eğitici çalışmaların amaçları ve olumlu etkileri konusunda öğretmen ve yöneticilerin bilgilendirilmesi, öğrenci seçiminde ilgi, yetenek ve isteklerin dikkate alınması, öğrencilerin çalışmalarda aktif görev alması, tanıtımının yapılması, öğretmen ve öğrencilere gerekli yardımın yapılıp ortamın, araç ve gerecin sağlanması ve bunun için kaynak yaratılması, etkinlikler için yardımcı kaynak kitapların hazırlanması, zaman sorununa alternatif çözümler üretilmesi, öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarından geçirilmesi, uygulamaların yeterince denetlenmesi şeklinde öneriler sıralamıştır.

Kaynaklar

Aslantaş, Ö. (1989). *İlkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Ay, K. (2015). *Öğrenci kulüp etkinliklerinin öğretim programında yer alan temel becerileri geliştirmedeki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Akar, F. ve Nayir, K. F. (2015). Eğitim kurumlarındaki sosyal kulüplerin incelenmesi: uygulamada değişi ihtiyacı. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, *5*(2), 167-186.

Balcıoğlu, İ. (2013). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sosyal Etkinlik Algıları (Gaziantep/Şahinbey İlçesi Örneği).* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

Barnett, A. L. (2007). "Winners" and "losers": the effects of being allowedor denied entryinto competitive extracurricular activities. *Journal of Leisure Research*, *39*(2), 316-344.

Bartkus, K. R., Nemalka, B., Nemalka, M. ve Gardner, P. (2012). Clarifying the meaning of extracurricular activity: A literature review of definitions. *American Journal Of Business Education*, *5*(6), 693-704.

Bergin, D. A. (1996). Adolescents' out-of-school learning strategies. *The Journal of Experimental Education Volum*e, *64*(4), 309-323.

Birtürk, H. (2015). *Okullarda sosyal kulüplerin işlevselliği.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Büküşoğlu, N. ve Bayturan A. F. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumlarına iliskin algısı üzerindeki rolü. *Ege Tıp Dergisi*, *44*(3), 173–177.

Caldwell, L. L. ve Darling, N. (1999). Leisure context, parental control and resistance to peer presure as predictors of adolescent partying and substance use: An ecological perspective. *Journal of Leisure Research*, *31*(1), 57-77.

Dworkin, J. B., Larson, R. ve Hansen, D. (2003). Adolescents accounts of growth experiences in youth activities. *Journal of Youth and Adolescence*, *32*(1), 17-26.

Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi [EARGED] (2009). *Ortaöğretim okulları öğrenci kulüp faaliyetlerine yönelik eğitim materyali ve donanım ihtiyacının değerlendirilmesi*. https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Ortaogretim_kulup_faaliyetleri.pdf adresinden erişilmiştir.

Eroğlu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki sosyal kulüp çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Elmadağ İlçesi Örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Feldman-Farb, A. ve Matjasko, J. (2005). The role of school-based extracurricular activities in adolescent development: a comprehensive review and future directions. *Review of Educational Research, 75*(2), 159-210.

Fredrics, J. A. ve Eccles, J. S. (2006). Extracurricular ınvolvement and adolescent adjustment: ımpact of duration, number of activities, and breadth of participation. *Applied Developmental Science, 10*(3), 132-146.

Göğebakan, M. (2016). *Liselerde sosyal kulüp etkinliklerinin etkililiği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Gökyer, N. ve Zincirli, M. (2011). Kulüp çalışmalarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin danışman öğretmen ve kulüp temsilcisi öğrencilerin algıları. *E-Journal of New World Sciences Academy, 6*(2), 1836-1851.

Gömleksiz, M. N. ve Kılınç, H. H. (2015). Ortaokullarda sosyal kulüp etkinlikleri kapsamında yapılan toplum hizmeti çalışmalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri. *Turkish Studies*, *10*(3), 495-512.

Görkem, D. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Gündoğdu, C., Karataş, Ö. ve Nacar, E. (2011). Ders dışı etkinliklerin uygulamalarında okul müdürlerinin sorunları. *Journal of New World Sciences Academy*, *6*(1), 65-72.

Holland, A.ve Andre, T. (1987) Participation in extracurricular activities in secondary school: What is known, what needs to be known?. *Review of Educational Research, 57*(4), 437-466.

Howie, L. D., Lucaks, S., L., Pastor, P. N., Reuben, C. A. ve Mendola, P. (2009). Participation in activities outside of school hours in relation to problem behavior and social skills in middle childhood. *Journal of School Health, 80*(3),119-125.

John H. Holloway, J. H. (2002). *Do students care about learning? Extracurricular activities and student motivation.* http://www.ascd.org/publications /educational-leadership/sept02/vol60/num01/-Extracurricular-Activities-and-Student-Motivation.aspx adresinden erişilmiştir.

Karakaya, V. (2012). *Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Hazırlanan Eğitsel ve Sosyal Kulüplerin Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi, Kars.

Keçe, M. (2015). Sosyal kulüp aktivitelerinde yaşanan zorluklar: öğretmen görüşlerine dayalı nitel bir çalışma. *Educational Sciences: Theory & Practice, 15*(5), 1333-1344.

Kocayiğit, A. ve Ekinci, N. (2020). Ortaöğretim okullarında uygulanan program dışı etkinliklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *16*(29), 1810-1848.

Mcneal, R. B. (1999). Participating in high school extracurricular activities: ınvestigating school effects. *Social Science Quarterly*, *80*(2), 291-309.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Trans. Ed.) Nobel yayın, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği (2017, 8 June). *Resmi Gazete (Sayı: 30090).* https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/14142206_yYnetmelik.pdf adresinden erişilmiştir.

Moriana, J. A., Alos, F., Pino, M. J., Herruzo, J. ve Ruiz, R. (2006). Extra-curricular activities and academic performance in secondary students. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 4*(1), 35-46.

Nelson, R. M. (1981). Out-of-school learning. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, 54*(5), 232-237.

Nikki, L. W. (2009). *Impact of extracurricular activities on students* (Doktora Tezi). https://minds.wisconsin.edu/bitstream/handle/1793/43405/2009wilsonn.pdf?sequence=1 adresinden erişilmiştir.

Özkaptan, E. (2007). *Okullarda Sosyal Kulüp Etkinliklerinin Rekreasyonel Açıdan Değerlendirilmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Posner, J. G. (2004). *Analyzing the curriculum*. New York, The McGraw Hill Education Companies.

Stearns, E.ve Glennie, E. J. (2010). Opportunities to participate: Extracurricular activities' distribution across and academic correlates in high schools. *Social Science Research*, *39*, 296- 309.

Şahan, G. (1995). *İlköğretim okullarında eğitici çalışmaların değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tetik, V. (2008). *Genel liselerde sosyal etkinliklerin uygulanmasında okul yöneticilerinin etkililiği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Valentine, J. C., Cooper, H., Bettencourt, B. A. ve DuBois, D. L. (2002). Out-of-school activities and academic achievement: the mediating role of self-beliefs. *Educational Psychologist, 37*(4), 245-256.

Vural, C. (2018). *Öğretmen ve Yöneticilerin Sosyal Kulüp Çalışmalarına Yönelik Tutumları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

Görüşme Soruları

1. Danışmanı olduğunuz kulübün adı nedir?
2. Danışmanı olduğunuz kulübün seçimi nasıl yapılıyor?
3. Kulüplere öğrenci seçimini nasıl yapıyorsunuz?
4. Kulüp rehber öğretmeni olarak sosyal kulüpler hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
5. Kulüp rehber öğretmeni olarak kulüp çalışmaları için ön hazırlık yapıyor musunuz? Sene başında kulübe dair neler içerir, neler yapılabilir gibi ön hazırlıklar yapıyoruz?
6. Kulüp çalışmaları için yeterli zaman ayırıyor musunuz?
7. Sosyal kulüp çalışmaları sırasında yeterli etkinlik ve çalışmada bulunuyor musunuz?
8. Kulüp çalışmaları sırasında ilçedeki resmi ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapıyor musunuz?
9. Okul dışındaki kulüp çalışmalarına yönelik sıkıntı yaşıyor musunuz? (Sonda: Ne tür güçlüklerle karşılaşıyorsunuz?)
10. Genel olarak okulunuzdaki sosyal kulüp etkinliklerinin uygulanışını değerlendirir misiniz?
11. Sizce okul yönetimi sosyal kulüp etkinliklerine yeteri kadar destek oluyor mu?
12. Sosyal kulüp çalışmaları, okul yöneticileri tarafından denetleniyor mu? (Sonda: Nasıl denetleniyor? Sonda: Denetlerken neye dikkat ediliyor?)
13. Sosyal kulüp faaliyetleri için okulunuzda bulunan fiziki mekân ve araç-gereçleri yeterli buluyor musunuz?
14. Danışmanı olduğunuz sosyal kulüp faaliyetleri, öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte mi?
15. Sosyal kulüp çalışmalarının, diğer ders programlarında öğrenilenlerin uygulanmasına ve kullanılmasına yardımcı olması konusunda ne düşünüyorsunuz?
16. Ailelerin sosyal kulüp çalışmaları hakkındaki bilgilerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
17. Sosyal Kulüp etkinliklerinin amacına tam olarak ulaşabilmesi için neler yapılabilir? (Sonda: Önce kimlerin çaba harcaması gerektiğini düşünüyorsunuz?=
    a) Okul yönetimi? Bunun için ne yapabilir?
    b) Öğretmenler? Bunun için ne yapabilir?
    c) Çocuk ve okul çevresi? Bunun için ne yapabilir?
    d) Ailenin desteği? Bunun için ne yapabilir?

Bu çalışma için etik kurul izni 03/03/2021 tarih ve 32/25 sayılı karar ile Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığı'ndan alınmıştır.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %35 2. yazar katkı oranı: %35 3. yazar katkı oranı: %30
Çıkar Çatışması Beyanı: Yok.
Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.